

СВЕТИ ЈОВАН КРОНШТАТСКИ

МОЛИТВОСЛОВ

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа Рашко-призренског и косовско-метохијског
Г. Др. Артемија

наслов оригинала

МОЛИТВОСЛОВ
Святого Праведного
Иоанна Кронштадтского

Priredio
Milutin Atanaskovic
превод:
проф. Љубинка Умићевић-Грбовић

рецензија
Сопоћански монаси

техничка обрада:

тираж:
X примерака

СОПОЋАНИ 2003.

СВЕТИ ЈОВАН КРОНШТАТСКИ

МОЛИТВОСЛОВ

Сопоћански лого

І ДЕО

О МОЛИТВИ

ЗНАЧЕЊЕ И СУШТИНА МОЛИТВЕ

Каква је неизмерно велика част човечанству, што може да отвара своја уста пред Богом, да ступа с Њим у разговор, да моли Њега за своје потребе, да му благодари за добротина, да му славослови за неизрециву велелепоту Његову и да буде уверено да је та жртва благодарности и славословља угодна Богу, да се најбоље, духовне, молбе наше за спас наших душа увек испуне. Како је и у овом односу човек неизмерно уздигнут изнад свих створења, и чувстваних и оних који имају душу. Ниједно створење није добило од Бога такву част, мада и она имају свој језик, којим изражавају потребе своје природе, јер речено је да и *птићи гавранова призивају Господа* (Пс. 146, 9). Користићемо ту високу част ради тога да би смо заслужили од Господа још веће почести - вишњег звања. Тамо на небу је наша

пуна слава, а овде су само њени почечи, који се јављају код верних хришћана.

+

Молитава је узношење ума и срца Богу, созерцање Бога, одважан разговор створења са Творцем, стајање душе пред Њим са страхопоштовањем као пред Царем и Само-Животом, који свима даје живот; заборављање ради Њега свега што нас окружује, храна душе, ваздух и светлост, њена животворна топлота, очишћење грехова, благи јарам Христов, лако бреме Његово. Молитва – то је стално осећање (сазнање) своје немоћи или духовног сиромаштва, освећење душе, предокушај будућег блаженства, анђелско блаженство, небесни дажд, који освежава, напаја и земљу душе чини плодноснојом, сила и моћ душе и тела, освежење и очишћење мисаоног ваздуха, просветљење лица, весеље духа, златна веза, која сједињује створење са Творцем, бодрост и храброст у свим невољама и искушењима живота, светиљка живота, успех у делима, равноангелско достојанство, утврђење вере, наде и љубави. Молитва – то је заједница са Анђелима и Светима, који су од памтивека Богу угодили. Молитва - је исправљење живота, мати скрушеног срца и суза, снажни подстицај на дела милосрђа; сигурност живота; уништење страха од смрти; пренебрегавање земаљског богатства, жељење небеских блага, очекивање Судије целог света, општег васкрсења и живота будућег века; појачано старање за избављење од вечних мука; непрестано искање милости (помиловања) од Владике; хођење пред очима Божијим; блажено ишчезнуће пред пресаздавајућим и свеиспуњавајућим Творцем, жива вода душе; молитва је смештање у срце свих људи љубављу, низвођење неба у душу; усељење у срце Пресвете Тројице, по реченом: *и њему ћемо доћи, и у њему ћемо се настанити* (Јн. 14, 23).

+

Молитва је доказ моје разумне личности, моје боголикости, залог мог будућег обожења и блаженства. Ја сам саздан ни из чега, ја нисам ништа пред Богом, као онај који ништа своје нема; али ја сам по Његовој милости личност, имам разум, срце, слободну вољу и при свом разуму и слободи могу срдачним обраћањем Њему да постепено

увећавам у себи Његово бесконачно Царство, да постепено све више и више умножавам у себи Његове дарове, црпим из Њега као из стално-текућег неисцрпног Извора разноврсне духовне и телесне дарове, посебно духовне. Молитва изазива у мени убеђење да сам ја икона Божија, да са смиреним и благодарним расположењем своје душе пред Богом, својом слободном вољом, ја, бесконачно умножавајући духовне дарове Божије, могу исто тако у бесконачност да се усавршавам и до бесконачности увећавам моје богоподобје, моје небеско блаженство, за које сам опредељен. О! молитва је знак мог великог достојанства, којим ме је почаствовао Саздаатељ. Али, она ме истовремено подсећа на моју ништавност (ја сам ни од чега и ништа своје немам - зато и молим Бога за све), као и за своје највише достојанство (ја сам образ Божији, ја сам обожен, ја могу да се назовем Божијим пријатељем као Авраам, отац верујућих, чим бих несумњиво веровао у биће, доброту и свемоћ мога Бога - и уподобљавао би се Њему целим животом делима љубави и милосрђа).

+

Треба се молити ради непоколебљиве и чврсте уверености срца, да све, и наше душе, и наша тела, са њиховим благостањем и неблагостањем, и сва имовина наша, и све околности живота, имамо од Бога, од моћи Његове, а не од природе, не од случаја, не од себе. Ако се не молиш Богу - ускоро ћеш срцем заборавити Добротвора, Творца и Господа свега, а са заборављањем Њега упашћеш у свако зло. Тако видиш да ти молитва увек доноси суштинску корист.

+

Господ је тако милосрдан да се никада не гнуша наше молитве, већ сваку милостиво прихвата, и оно што није савršено у њој - Сам исправља, - само да би смо се Њему обраћали искрено и да Га не бисмо сасвим заборавили.

+

Бог зато тражи од нас свагдашње обраћање Њему у молитви, да би нас, који смо подивљали од грехова, и удаљили се од Њега, чеда Своја, привукао Себи, очистио и привио у загрљај Своје љубави, да би нам показао, како је нама с Њим свагда добро. Тако и добри родитељи поступају са својом злонравном децом.

+

Свагдашња топла молитва приводи нас до најискренијег и најчвршћег уверења о бесмртности наше душе и о блаженству оног невештаственог¹ века: јер сву сладост молитве човек црпе од Бога-Духа; сву снагу прима од Њега, исто као , по благодати Његовој, од Мајке Божије (Она избавља наше душе од беда, успокојава, радује, оживљава), од Анђела и Светих.

МОЛИТВА СЕ ТЕМЕЉИ НА ВЕРИ

Молитва се темељи на вери: ја верујем да је Бог, пред којим изговарам своју молитву; Сведржитељ, који држи на длану сву творевину и који је дао разне врсте гласова створењима ради њиховог унутрашњег узајамног општења, а Сам нема потребу ни за каквим гласом; ја се надам да моја молитва долази до Њега, или боље рећи, право од срца прелази у Његове уши. Тако се и преписка сина са оцем или мајком, браћом и сестрама, оца са децом, пријатеља са пријатељем, који су удаљени једни од других, заснива такође на вери. Они су уверени да када пишу писма постоје и живе та лица, којима они пишу; надају се да ће писана реч доспети до њих, да ће да произведе у њиховој души, одговарајуће писму представе, мисли, осећања и они ће да одговоре на писмо сходно његовом сардџају. Тако се ми и у животу руководимо, у много чему, вером и надом: тим више, ми у односу на духовни свет, треба да идемо, до краја времена, *вером , а не гледањем* (2.Кор. 5, 7).

+

Разговарајући са било којим човеком, ми смо уверени да нас он чује без обзира на растојање, које нас дели, а некада је оно врло значајно; уверени смо зато што добијамо од њега одговарајуће одговоре, и наше речи изазивају у његовом срцу иста схватања и расположења као и код нас. Или, ми говоримо на бројном скупу и уверени смо да нас цео скуп одједном чује, и ако наше речи иду од срца, онда оне падају такође на срца слушалаца и изазивају у њима добре мисли и душевна

¹ Будућег века, мисли се на вечни живот у заједници са Богом и свима Светима

расположења. Тако, разговарајући у молитви са Богом или са Светима, ми треба да будемо, без најмање сумње, уверени да ће се наше речи, које су од срца изречене, чути (не говорим о Богу, Који је свуда и све зна, и само срце наше), не само онако како живи људи чују наше речи, него и много боље, ради једноставности својственој свету духовном, и на наше молитве добиће се одговори са већом лакоћом, мудрији и кориснији, него одговори земаљских лица на наше молбе, по тој истој једноставности и богопросвећености небесних житеља. То треба сматрати за истину, којој нису потребни докази, за најобичнију стварност. Као што смо у првом случају сви уверени из искуства, да су други чули наше речи, тако је и овде.

+

Молећи се Богу, треба стицати тако чврсту и непоколебљиву веру, да би посумњати у било шта, представљало тешкоћу, чак немогућност, а за то треба имати у срцу као написане речи: *јер је све могуће Богу* (Мк. 10, 27); још треба имати и живо убеђење да Господ све испуњава, да је Његова суштина љубав и доброта; да је Његово дело а и суштина: да ствара, да даје, указује милост, штедро награђује, испуњава наше молбе. - *И све што узвишете у молитви вјерујући, добићете* (Мт. 21, 22; Мк. 11, 24). Још треба бити јако пажљив према свом срцу, да оно не би лагало, да би свака реч излазила из његове дубине, како је казано: *из дубине вичем к Теби, Господе* (Пс. 129, 1)! тј. треба се у највећој мери старати о истинитости молитве, о таквој искрености, која чини твојима све речи молитве, које је саставио неко други, сматрати истинском сваку реч молитве.

+

Веруј чврсто у остваривост сваке речи, посебно оне која је изговорена за време молитве, памтећи да је Узрочник речи Бог-Реч, да се сам Бог наш, коме се клањамо у Тројици, изражава у три речи или имена: Отац, Реч и Свети Дух; да свакој речи одговара биће, или свака реч може да буде биће или дело. Са страхопоштовањем се служи речима и поштуј их. Запамти да је као ипостасна Реч Божија - Син Божији свагда сједињен са Оцем и Духом Светим, тако и у речима Светог Писма, или у молитви, или у писањима богомудрих отаца учествује, по својој свудаприсутности, Отац - као врховни Разум, Његова

стваралачка Реч и Извршитељ Дух Свети. Зато ни једна реч није празна, но има, или треба да има, у себи своју силу, и тешко онима који празнословје, јер они ће дати одговор за празнословље. *Јер у Бога све је могуће што рече* (Лк. 1, 37), то је уопште својство речи – сила и њена извршивост. Таква она треба да буде у устима човека.

ГОСПОД ИСПУЊАВА НАШЕ МОЛБЕ САМО АКО МИ ИМАМО НЕСУМЊИВУ ВЕРУ

Ако хоћеш молитвом да измолиш за себе неко добро од Бога, тада се пре молитве припреми за несумњиву, јаку веру и предузми благовремено средства против сумње и неверја. Није добро ако твоје срце за време саме молитве клоне у вери и поколеба се у њој, тада и не помишљај да ћеш добити оно што си молио од Бога сумњајући, зато што си увредио Бога, а онима који Га вређају – Бог не даје Своје дарове! И *све*, рекао је Господ, *што узштите у молитви вјерујући, добићете* (Мт. 21, 22), што значи: ако замолите са неверицом или са сумњом, нећете добити. *Ако имате вјеру и не посумњате*, још каже Он, можете и горе премештати (Мт. 21, 21). Значи, ако посумњате и не поверујете, нећете учинити то. *Али нека иште* (сваки човек) *с вјером, не сумњајући ништа*, каже апостол Јаков. *А Човјек двоједушан непостојан је у свим путевима својим и ... нека не мисли да ће примити шта од Бога.* (Јак. 1, 6-8). Срце које сумња у то, да Бог може да дарује мољено, кажњава се за сумњу: оно болесно пати и стешњава се од сумње. Не гневи свемоћног Бога ни сенком сумње, посебно ти, који си искусио на себи Божије свемогућство много пута. Сумња – то је хула на Бога, дрска лаж срца или угнежденог у срцу духа лажи противу Духа истине. Бој се ње као змије отровнице, или не, - шта ја говорим, презри је, не обраћај на њу ни најмању пажњу. Имај на уму да Бог за време твоје молбе очекује потврдан одговор на питање које ти је Он изнутра поставио: *вјерујеш ли да могу то учинити?* И ти си дужан из дубине срца да одговориш: *верујем, Господе* (ср. Мт. 9, 28). И тада ће бити по твојој вери. Твојој сумњи или неверици нека помогне следеће расуђивање: ја молим од Бога 1) постојеће, а не само замишљено, ни маштарско, ни фантастично добро, јер све постојеће је

од Бога постало, зато што *без Њега ништа не постаде што је постало* (Јн. 1, 3) и значи, да све што бива не бива без Њега, а све је или од Њега постало или по Његовој вољи или допуштењу и дешава се преко сила и способности које је Он дао творевини - и у свему постојећем и оном што бива Господ је пуновласни Владика. Осим тога, Он зове *непостојеће као постојеће* (Рим. 4, 17); значи ако бих молио и не постојеће Он би могао да ми да створивши га. 2) Ја молим могуће, а за Бога и наше немогуће је могуће; значи, и с те стране нема препрека, зато што Бог може да учини за мене чак оно што је по мојим схватањима немогуће. Несрећа је наша, што се у нашу веру меша кратковиди разум, тај паук, који лови истину мрежама својих расуђивања, закључака, аналогија. Вера одједном захвата, види, а разум заобилазним путевима долази до истине; вера – то је средство општења духа са духом, а разум – духовно-чулног са духовно-чулним и просто материјалним; она - је дух, а он - тело.

+

Наша нада да ћемо добити оно зашта се молимо за време молитве темељи се на вери у доброту и дарожљивост Божију, као Бог милости и дарожљивости Он је и Човекољубац, и при томе ми се присећамо безбројних ранијих сведочанстава добротe и милости, како на другим људима (у Св. Писму и у житијима Светих), тако и на нама. Зато је ради успеха молитве потребно такође, да је онај који се моли, већ раније добио тражено и у то чврсто веровао срцем. Често ми добијамо после своје молитве тражено, посебно молитве за спас душа наших; то треба приписати управо Господу, Његовој благодати, а не било каквом случају. Где је могуће дати место случају у Царству сведржитељног Бога? Без Њега заиста ништа не постаје, као што *без Њега ништа не постаде што је постало* (Јн. 1, 3). Многи се не моле, зато што им се чини, да они наводно нису добили од Бога молитвом никакве дарове, или сматрају молитву непотребним делом; Кажу: Бог све зна пре наше молбе, и заборављају, да је речено: *иштите и даће вам се; тражите, и наћи ћете; куцајте, и отвориће вам се* (Мт. 7, 7). Наше молбе (молитве) потребне су баш због јачања наше вере, којом се једино и спасавамо: *благодању сте спасени кроз вјеру* (Еф. 2, 8); *о жено! велика је вјера твоја* (Мт. 15, 28); Спаситељ је због тога и

приморао жену да се усрдније моли, да би побудио њену веру и појачао је. Такви људи не виде то, да они немају веру - најдрагоценије наслеђе хришћана, које је неопходно као живот, да неверјем *граде лажом* (1.Јн. 1, 10) Бога а у суштини су чеда ђавоља, недостојни било каквих милости Божијих, да су они - ти који гину. Потребно је, такође, да срце у току молитве гори жељом за духовним благом, љубављу к Богу, Кога срце јасно созерцава у свој Његовој бескрајној благости према роду људском, и Који је спреман да слуша са очинском љубављу све његове молитве. *Када, дакле, ви, зли будући, умијете даре добре давати дјецџ својој, колико ће више Отац ваш небески дати добра онима који Му ишту* (Мт. 7, 11)?

+

Молећи Господа или Пречисту Мајку Божију, или Анђеле, или Светитеље, треба имати такву веру, какву је имао капернаумски капетан (Лк. 7, 6 и даље). Он је веровао, да као што су њега слушали његови војници и испуњавали његове речи, тако ће, тим пре, по свемогућој речи свблагог Господа, бити испуњена и његова молба. Ако су створења својом ограниченом снагом извршавала оно шта је он од њих тражио, па зар неће испунити и Сам Владика Својом свемогућом силом молбе слугу Својих, који се Њему са вером и надом обраћају! Зар неће Бог и, снажне благодаћу и заступништвом пред Њим, верне слуге Његове, - Пречиста Мајка Божија, Анђели и Свети људи, испунити наше молбе које приносимо, са вером, надом и љубављу! Заиста, и ја верујем са капетаном, да ако будем молио како треба и шта треба било ког Светитеља: дај ми ово - и даће; дођи ми у помоћ - и доћи ће, учини ово - и учиниће. Ето какву једноставну и снажну веру треба имати!

+

Молећи се, треба тако веровати у снагу речи молитве, не одвајајући саме речи од самог дела, које оне изражавају; треба веровати да за речју као сенка за телом, следи и дело, зато што су код Господа реч и дело неразделиви: јер *Он рече, и постадоше; Он заповеди, и саздаше се* (Пс. 148, 5). И ти исто тако веруј, да што си рекао у молитви и за шта си замолио, то ће и бити. Ти си славословио - и Бог је примио твоје славословље, захваљивао си Господу - и Бог је прихватио твоју

захвалност у мирису миомира духовнога. Несрећа је што смо маловерни и одвајамо речи од дела, као тело од душе, као форму од садржаја, као сенку од тела, - и на молитви смо, као и у животу, *тјелесни, који Духа немају* (Јд. 1, 19), због тога су и наше молитве без плода.

+

Призивај несумњајући, у простоти срца, Господа Бога, такође и Анђеле и Свете, који по благодати Божијој и по заједничарењу или јединству са Богом и простоти свога бића изузетно брзо, попут муње, и чују и испуњавају, по вољи Божијој, наше молитве.

+

Када се молиш за било шта Господу, или Пресветој Богородици, или Анђелима и Светима – молећи њихово заступништво за себе или за друге пред Богом, тада речи, које изражавају твоју молбу, твоје потребе, сматрај за саме предмете, за саму стварност коју ти молиш од Господа. И веруј, да ти већ имаш верни залог за добијање предмета твојих молби у самим речима, којима се означава тај предмет. На пример, ти се молиш за своје здравље или за здравље неког другог: реч - здравље - узми за саму стварност. Веруј, да га ти већ имаш по милости и свемогућству Божијем, јер сама реч, назив, у трену код Господа може да постане дело. И обавезно ћеш добити тражено ради своје непоколебиве вере. *Иштите и да ће вам се* (Мт. 7, 7). *Све што иштите у својој молитви, вјерујте да ћете примити; и биће вам* (Мк. 11, 24).

+

Молећи се Господу, или Владичици, или Анђелима, или Светима, не задај никакву тешкоћу Господу, Владичици, Анђелима и Светима да испуне твоју молбу или молбу оних који верују, но веруј, да како је теби лако да мислиш на некакво добро, тако је и Господу лако и једноставно да га дарује људима Својим, исто као и молитвама Пречисте Своје Мајке, Анђела и Светитеља. Осим тога, како је Бог обилно изливајућа, бесконачна Доброта, Он и жели и тражи свагда заједницу Своје добротe са створењима Својим, само да би се са вером, надом и љубављу обраћали Њему, као деца Оцу, сазнавајући своју грешност, беду, сиромаштво, слепило, немоћ без Њега.

+

Молитви, пред иконама или без њих, треба увек приступати са пуном надом у добијање траженог, на пример избављење од туге, душевне болести и греха, зато што је и раније хиљаду пута била добијана очигледна милост од Господа или Владичице, и не надати се у добијање мољенога или сумњати у испуњење молитве било би крајње безумље и слепило.

+

Зар ми узалуд свакодневно читамо по неколико пута "Трисвето" и "Оче наш" и друге молитве јутарње и вечерње? Зар се не очишћујемо посредством њих од наших грехова, нечистоте наше, зар се не избављамо од искушења, беде и напасти? Зар је узалудно изображавање крсног знамења? О, не: нарочито свештеничко благосиљање непрестано делује благотворно на нас и на оне, на којима се са вером изображава. И тако, славићемо непрестано милосрђе и силу Господа нашег Исуса Христа, Који се стара о нама и спасава нас недостојне по милости Својој, ради имена Свога светога.

МОЛИТВА ПРЕД ИКОНОМ

Прекрасна је и богољубива навика код хришћана да имају икону Спаситеља и да Му се моле. То је потреба за којом вапије наша душа. Сам Господ са љубављу, Њему својственом, жели да се уобличи у нама, како каже апостол: *Дечице моја, коју опет са муком рађам, докле се Христос не уобличи у вама* (Гал. 4, 19); или: *Да се Христос усели вјером у срца ваша* (Еф. 3, 17); али како да уобличим у срцу Христа ако га унапред не изобразим себи чувствено и не представим Га пред својим очима? - И ето, имамо иконе Спаситеља, Мајке Божије и друге. Љубав хришћана према њима, са жељом да увек носе њихове ликове у мислима и у срцу, сама наша природа чулно-духовна, изазвала је неопходност да се оне изобразе иконописањем и да се ставе на почасно место у кући, као у нашим срцима или у домовима наших душа; да им се да најпочасније место и да се поштују пре свега срдачним поклоњењем, а потом и телесним. О, како је сагласно са намером Божијом наше поштовање икона! Небо нам се јавља у

иконама, као некада Господ у јеврејској скинији са места очишћења; мноштво од њих сија чудесима.

+

Онога тренутка када почињеш да се молиш у духу и истини пред св. иконом, на пример Спаситеља, тог тренутка до иконе долази дух онога који је насликан на икони, - зато, ако је твоја вера у присуство лика насликаног на икони дошла дотле да ти видиш то лице живо, тада се оно заиста својом благодаћу ту и налази. На пример, чудотворне иконе, које говоре, које лију сузе, крв и друго; зато баш сви они гледају необично живо и изразито. Шта је немогуће за Бога, Који може да оживи камен и створи од њега човека? Исто тако чудесно (дело) ², Он може да учини са насликаном иконом. *Све је могуће онеме који верује* (Мк. 9, 23), и код онога који верује чудесно силази Вишњи. Он се сједињује са знамењем животворног крста и чудотвори.

+

Ви гледате у икону Спаситеља и видите, да Он гледа на вас пресветлим очима, - а тај поглед и јесте слика тога, да Он заиста гледа на вас својим очима јаснијим од сунца и види све ваше мисли, чује све ваше жеље срца и уздахе. Икона је заиста образ, у цртама и знацима она представља нешто што је немогуће нацртати и означити, нешто што може да се постигне само вером. Верујте да вас Спаситељ увек посматра и види вас све са свим вашим мислима, жалостима, уздасима, у свим вашим околностима, као на длану. *Гле, на длановима сам те изрезао; зидови су твоји једнако преда мном*, говори Господ (Ис. 49, 16). Како је много утехе, живота у тим речима сведржитељног Промислитеља! Дакле, молите се пред иконом Спаситеља, као да сте пред Њим Самим. Човекољубац је присутан са њом благодаћу Својом; и очима, на њој насликаним, тачно гледа на вас. *Очи су Господње на сваком мјесту гледајући* (Прич. 15, 3), значи, и на икони; и слухом изображеним на њој, слуша вас. Али, запамтите да су очи Његове - очи Божије, уши Његове - уши Бога свуда присутног.

² прим. прев.

ТРЕБА СЕ МОЛИТИ, НЕ САМО УСТИМА, НЕГО И СРЦЕМ

Меру достојанства своје молитве мерићемо људским мерилом, квалитетом наших односа са људима. Какви бивамо са људима? Некада им хладно, без учешћа срца, по дужности или из пристојности исказујемо своје молбе, похвале, захвалност или чинимо за њих нешто; а некада са топлином, од срца, са љубављу или некада притворно а некада искрено. Исто тако смо неуједначени и са Богом. А не треба тако. Треба увек од свег срца исказивати Богу и славословље и благодарење, и молбу; треба увек од свег срца чинити свако дело пред Њим; свим срцем увек волети Њега и уздати се у Њега.

+

Речи молитве сличне су киши или снегу, ако се изговарају са вером и саосећањем: у свакој од њих садржана је њој својствена сила и плод. Кишне капи или пахуљице, које падају попут непрекидне нити или у грудвицама, напајају земљу, и она рађа и доноси плод; тако и речи молитве представљају кишу духовну која свака посебно, напада душу, и она рађа плодове добродетељи, садејствујући Светом Духу, посебно још ако је то сузна киша.

ГОСПОД ДАЈЕ ПО СРЦУ

Молећи се Господу, Мајци Божијој или Светима, свагда имај на уму да Господ даје по срцу (*даће ти Господ по срцу твојему*, Пс. 19, 5), какво је срце, такав је и дар; ако се молиш са вером, искрено, свим срцем, нелицемерно, тада саобразно твојој вери, степену топлине твога срца, даће ти се и дар од Господа. И обрнуто, што је хладније твоје срце, што је оно маловерније, неискреније, бескориснија је и твоја молитва, осим тога, она још више разгневљује Господа, Који јесте Дух и иште Себи оне који се клањају у духу и истини (Јн. 4, 24-23). Зато, ако призиваш Господа, Мајку Божију, Анђеле или Светитеље - призивај их свим срцем, ако се молиш за некога од живих или умрлих - моли се за њих свим срцем, изговарајући њихова имена са срдачном топлином; молиш ли за себе или неког другог добијање

било каквих духовних дарова, или за избављење своје или ближњег из некакве невоље или од грехова и страсти, лоших навика - моли се за то од свег срца, желећи свим срцем за себе и другог тражено добро, имајући чврсту намеру да се обновиш, или желећи да се неко други ослободи греха, страсти и грешних навика и добићеш од Господа дар по срцу твоме. *Шта год хоћете иштите, и биће вам* (Јн. 15, 7). Видиш - треба несумњиво желети оно за шта се молиш, само тада ћеш и добити. *Молите се Богу један за другог, да оздравите* (Јак. 5, 16).

+

Као што сваку реч молитве: *помилуј ме, Боже*, Владика чује и испуњава сваку реч (искуство)³, само ако би од срца говорили; тако и све речи других молитава, чак и наше, сопствене, искрене молитве. О, добропослушни Владико! Слава Теби! *Иштите, и даће вам се; тражите, и наћи ћете; куцајте, и отвориће вам се. Јер сваки који иште прима...* (Мт. 7, 7-8). Само у простоти срца, молите се без сумње.

+

Запамти, да ако ти за време молитве не празнословиш, него говориш речи молитве са осећањем, тада се твоје речи неће вратити празне, без силе (као љуска од зрневља), него ће ти неизоставно донети баш те плодове, који се садрже у речи као плод у љуштури. То је најприроднија ствар, као што су природни и уобичајени у природи плод и његова љуска. Али ако речи бацаш у празно, без вере, не осећајући њихову силу, као љуску без језгра, онда ће се оне празне теби и вратити; ако бацаш љуску, љуска ће да ти се и врати; ако бациш семе, донеће ти цео клас, и што је боље, плодније семе, то ће и клас бити богатији. Тако је и са нашим молитвама: што искреније, срдачније будеш изговарао сваку реч, то ће већи бити плод твоје молитве; свака реч, као зрно донеће ти духовни плод, као зрео клас. Ко од оних који се моле није доживео ово. Није Спаситељ узалуд поредио семе са речју, а људско срце са земљом (Мт. 13, 5). То исто треба рећи и о речима молитве. Још: ко не зна да киша орошава земљу, биљке и напаја их? Тако нам се реч Божија, а и наша реч,

³ реч искуство додао је сам свети Јован мислећи на своје лично искуство

речена са верм, неће вратити а да не напоји наше душе или душе које радо слушају и верују. То је баш тако природно, као што је природно да киша напаја и храни земљу и биљке и оспособљава их да расту.

+

Бог и Свети исто тако чују нашу молитву као што људи чују један другога, када разговарају међу собом, или, као што слушају проповедника људи који стоје у храму, или војници који слушају глас вође, - чују чак несравњено боље и савршеније; зато што ми чујемо речи другога, али не знамо, шта му је у срцу и у мислима, и дешава се да други једно говори, а сасвим друго има на срцу. Бог и Свети нису такви: они виде шта је код нас и у мислима и на срцу, - сам Бог својим свезнањем, а Свети благодаћу Светога Духа, у Којем они вечито бораве. Они виде, одговарају ли наше речи срцу, и ако у потпуности одговарају срцу, а срце је са своје стране верујуће, скрушено и смирено, гори љубављу и усрдношћу (*као што ми усрдно ка Теби прибегавамо*) и жељом да добијемо тражено, тада се они љубазно приклањају на нашу молитву и дарују жељено. Бог и Свети желе да их ми у молитви доживљавамо живима, онаквима какви јесу, да би смо их гледали срдачним очима. Жив је Бог; *А Бог није Бог мртвих него живих; јер су Њему сви живи* (Лк. 20, 38).

+

Ако се од срца молиш Господу, или Владичици, или Анђелима, или Светитељу, тада ти говориш самом срцу Господа, Владичице, Анђела или Светог: јер сви смо у једном срцу Божијем - у Духу Светом, сви Свети су у Божијем срцу. *У Мени пребива и Ја у њему* (Јн. 6, 56).

+

Ако хоћеш, да Господ брже да срдачну веру твојој молитви, старај се од свег срца да све говориш и радиш са људима искрено и ни на који начин не буди са њима двоједушан. Када постанеш простодушан и поверљив према људима, онда ће ти Господ дати простодушност и искрену веру и у односу са Богом. Ономе, који није срдачан са људима, Господ нерадо прима молитву, дајући му да осети да је он неискрен у односу са људима и стога не може да буде савршено искрен и у односу са Богом, без мучења душе.

МОЛИТВА НАМ ДОНОСИ МИР СРЦА

Највећи дар Божији, који ми више од свега потребујемо и који врло често од Бога добијамо, следствено нашој молитви је мир срца, како говори Спаситељ: *Ходите к мени сви који сте уморни и натоварени, и ја ћу вас одморити* (Мт. 11, 28). И радујте се и сматрајте да сте богати, да имате све када сте добили мир.

+

Знак милости према нама од Господа или Пресвете Мајке Његове, после или у време молитве, јесте мир срца, нарочито након напада било какве страсти, којој је својство одсуства душевног мира. По срдачном миру и некаквој светој нежности срца, лако можемо да препознамо да је наша молитва услишена и тражена благодат дарована. Успех молитве препознаће се и по духовној сили, коју ми изнутра примамо, према обављању дела нашега звања, и према унутрашњој светлости, која јасно улази у душу.

У МОЛИТВИ ЈЕ НЕОПХОДНА ПРОСТОТА СРЦА

Труди се да дођеш до детиње простоте у обраћању и са људима и у молитви Богу. Једноставност је највеће благо и највећа врлина човекова. Бог је савршено једноставан, зато што је савршено духован и савршено добар. И нека је твоја душа слободна од подвојености на добро и зло.

+

За време домаћих и саборних молитава против лукавства ђаволског и расејаности мисли опомињи себе на једноставност истине и говори себи: *просто*, тј. ја верујем у све тражено простотом срца, и молим све просто; а твоја, непријатељу⁴ мој лукавства, твоје хуле, подлости, уображења - одбацујем.

+

Ђаво се обично усељава у нас кроз једну лажљиву помисао и мисао лажну и грешну жељу, а затим делује у нама и онеспокојава нас: тако

⁴односи се на ђавола који нас напада

је он прост. Не усељава ли се Господ Бог духова у нас кроз једну мисао и љубав истинску и свету, и са нама обитава, и у нама делује и бива за нас све? Према томе, моли се без сумње, просто, тј. у простоти срца, без сумње; као што је лако да се мисли, тако треба да буде лако и да се моли.

+

Благодарим Теби, Господе, Владико и Судијо мој, јер ме учиш да се просто молим Теби и слушаш мене, који вапијем Теби. И од грехова мојих и невоља мојих спасаваш ме и на пространом месту поставио си ноге моје. Призвао сам Те у лукавству греха мога речима црквене молитве: *Господе Боже наш, покајањем опроштај људима дарујеш...* и само што сам је завршио, мир и лакоћа настанили су се у мојој души.

У МОЛИТВИ ЈЕ НЕОПХОДНО СМИРЕЊЕ

У молитви је неопходно свесно, промишљено, крајње смирење. Треба имати на уму, ко говори и шта говори. Посебно је то потребно за време читања молитве Господње: *Оче наш*. Смирење руши све подмуклости вражије. Ах! како је много у нама тајне гордости. Ето, говоримо, - ја знам то ми није потребно; то није за мене; то је сувишно; у томе ја нисам грешан. - Колико личног мудровања!

+

Почетак и основа и извор твоје мислености, твоје речи и твоје делатности треба да буде смирење, сазнање своје ништавности и пуноће Божанства, Која је саздала и испунила све и *Који делује све у свима* (1.Кор. 12, 6). Ко је заражен гордошћу, тај је склон да према свему испољава презир, чак и према светим и Божанственим предметима: гордост мисаоно уништава или скрнави сваку добру мисао, реч, дело и сву творевину Божију. То је најсмртоноснији дах сатанин.

+

Када се молиш, говори у свом срцу против разних вражијих помисли и распаљености: Господ је све за мене. Тако, у току целог свог живота, при нападу страсти и при свим наговарањима вражијим, у

болести, у жалости, у невољама и напастима, говори: све је за мене Господ; ја сам не могу ништа да урадим, ништа да претрпим, савладам, победим, - Он је сила моја.

+

Све молитве подразумевају велику беду и сиромаштво наше пале природе; оне подразумевају такође да је Господ непрестано текући Извор сваког савршенства, свакога добра, да је Он наша неисцрпна Ризница. Треба делатно имати у молитви и у свако време сиромаштво духа. *Благо сиромашнима духом* (Мт. 5, 3).

+

За време молитве и при читању речи Божијих треба имати страхопоштовање према свакој мисли, према свакој речи, као према самом Духу Божијем, Духу истине. Сумњу и презир према речи треба одсецати као отров духа лажи; а како су сумња и презир плод умишљености и гордости, онда гордост треба из корена одсећи и бити као мало дете, које у простоти тепа пред Богом, - мало дете, које зна и говори само оно, чему је научено од родитеља, савете са стране, супротне родитељским, не слуша и не зна, а неће ни да слуша, ни да зна. Јер Дух Свети је научио свете људе, као просту децу и незлобиву, да моле, да благодаре и славослове Бога оним молитвама, које Црква ставља у наша уста.

+

На молитви буди као дете, које тепа, сливајући се у један дух са духом изговорене молитве. Не сматрај себе за нешто, молитве прихватај као велики дар Божији. Свог телесног разума сасвим се одреци и не обраћај пажњу на њега, јер телесни *разум надима* (1. Кор. 8, 1), сумња, уображава, хули. Ако за време молитве или ван ње враг омета твоју душу некаквим хулама или гадостима, немој да клонеш због њих, него реци са чврстином у свом срцу: ради очишћења баш од тих и сличних грехова дошао је на земљу Господ наш Исус Христос; због тих и њима сличних слабости духа је и дошао Многомилостиви да нам помогне; и када кажеш те речи са вером, твоје срце се истог тренутка успокојава: јер ће Господ твоје срце очистити. Уопште, ни од каквог греха, као од привиђења, не треба клонути, него се уздати у Спаситеља. О, неизмерно милосрђе Божије! О, највеће служење

Богочовека нама грешнима! и до данас Он служи нама човекољубиво, очишћујући и спасавајући нас. Тако, да се посрами сила вражија!

РАДИ УСПЕХА МОЛИТВЕ, ОНАЈ КОЈИ СЕ МОЛИ, ТРЕБА ДА СЕ УПОДОБИ ОНОМ, КОМЕ СЕ МОЛИ

Као што лош човек, прилазећи са молбом добром, кротком и смиреном човеку, ради бољег успеха своје молбе, сам се стара да се уподоби њему, тако и хришћанин, приступајући молитвом Господу или Пречистој Његовој Мајци или Анђелима, или Светима ради успеха своје молитве, дужан је да се уподоби, по могућности, Самом Господу или Пречистој Његовој Мајци, или Анђелима, или Светима. И ето, у томе се састоји тајна приближавања и брзог услишавања наших молитава.

+

Сви који приступате да угађате Господу у молитви научите се да будете подобно Њему кротки, смирени и искреног срца; да немате у души лукавства, лицемерства; да не будете хладни. Потрудите се да имате Његов Дух, *јер ко нема Духа Христовог, он није Његов* (Рим. 8, 9), а Господ уподобљеног и сродног Себи тражи међу нама, некога коме би могла да се привије благодат Његова. Знајте, да баш ни једна реч не пропадне у молитви, ако се говори од срца: сваку реч Господ чује и свака реч је код Њега на вагању. Нама се понекад чини, као да наше речи само узалудно јече кроз ваздух, разлежу се као глас вапијућег у пустињи; не, не! Потребно је знати, да нас Господ у молитви разуме, ако тако може да се каже, тј. наше речи – тачно тако како себе разумеју савршени молитвеници, јер човек је икона Божија. Господ одговара на сваку жељу срца, изражену или неизражену речима.

+

Молећи се Богу, имајте на уму, да Бог има три Лица, а како је Он Лице и Лица, то Он у бесконачности има сва та савршенства, каква ми можемо да замислимо у некаквом најсавршенијем, по благодати Божијој, човеку, на пример у Пресветој Дјеви Марији, у Николају Чудотворцу, у Јовану Златоустом, у апостолима, пророцима,

испуњеним Духом Божијим. Човек је лик Божији и подобје Божије; по савршеном лику може делимично да се расуђује о Прволику, какав је Он; све су бољи, привлачнији наши погледи срца и срдечно расположење у човеку - од Бога, од Сина Његовог и од Духа Његовог. На пример, Св. Николај је био и јесте састрадалан и милосрдан према људима по благодати Божијој. Он је увек, и данас добропослушан онима који га искрено призивају, по оном истом милостивом срцу, које је он имао за живота и данас има по благодати Божијој. Према томе, зар није и Сам Господ Бог састрадалан и милосрдан, и колико састрадалнији и милосрднији? Бесконечно више, колико је Сам бесконачно виши и од Св. Николаја. Или узми апостола Павла. Каква човекољубивост у срцу апостола! О слуги Филимоновом он говори господину: *ти га, то јест, моје срце прими* (Флм. 1, 12). Колико је љубави у тим речима! А каква љубав дише у његовим посланицама! *Срце наше постаде широко*, говори он Коринћанима, *вама није тијесно у нама* (2.Кор. 6, 11-12). Он је описао у једној посланици у чему се састоји љубав Божанствена. Читајући тај опис, осећаш да је апостол на делу испунио све оно, што је написао о љубави. Али одакле та љубав у апостолу, ранијем гонитељу и увредитељу Христовом, који је улазио у куће и везивао мушкарце и жене, предајући их немилосрдно у тамнице (Дап 9, 11; 22, 4; 26, 10-11)? Од Господа, источника љубави. Он Једини је вечна и бескрајна Љубав, која Собом обухвата сва створења.

+

Онај, који се моли Господу, Мајци Божијој, Анђелима и Светима, треба, пре свега, да се побрине о исправљању свога срца и свога живота, а потом да им подржава, као што је написано: *будите, дакле, милостиви као и Отац ваш што је милостив* (Лк. 6, 36); *будите свети, јер сам Ја свет* (1.Пт. 1, 16; Лев. 19, 2); Они, који се моле Мајци Божијој, треба да подражавају Њеном смирењу, непојмљивој чистоти, преданости вољи Божијој (на пример, када видиш неправде) и трпљењу; они, који се моле Анђелима, треба да размишљају о горњем животу и да се брину о духовности, одбацујући постепено телесност и телесне страсти, а такође о пламеној љубави према Богу и ближњем; они, који се моле Светима, треба да подражавају њихову љубав према

Богу и презирање света односно његових сујетних богатстава, њихове молитве, уздржање, нестицање, трпљење болести, мука и искушења, њихову љубав према ближњем. У супротном, молитва ће да буде бијење ветра.

+

Основа молитве – је стремљење лика ка Прволику, као сличаног сличноме.

+

Кад будеш молио од Бога духовне дарове, као на пример премудрост, веру, наду и љубав, кротост и смирење, тада се сети да си образ и подобије Божије, да је твоја душа као неки отисак Божанства, и сво богатство душе налази се у Богу, као у ризници (*Ризнице добара*), одакле ми можемо да црпимо свако духовно добро молитвом вере и трпљењем и очишћењем себе од сваке нечистоте. Говори Господу: мој ограничени дух је изашао из Твог бескрајног свесавршеног Духа; ево ја сам бедан, Владико мој, мудрошћу и разумом, или вером, надом и љубављу, кротошћу и смирењем; погледај на жеље срца мога и даруј ми Твоју премудрост, *веру непостидну, наду поуздану, љубав нелицемерну* (8 молитва јереја на јутрењу)

КАКО СЕ МОЛИТИ ВЛАДИЧИЦИ БОГОРОДИЦИ, АНЂЕЛИМА И СВЕТИТЕЉИМА

Владичици Богородици, Св. Анђелима и свим Светима моли се као Самом Духу Светом, нарочито пак као Светој Тројици, која их је освештала, и у њима почива. *Да и они у нама једно буду* (Јн. 17, 21). Јер си Свет, Боже наш, и у Светима обитаваш (возглас). Амин.

+

Молећи се Богу, треба увек да представљамо себи Његово бескрајно величанство, поклоњење на хиљаде хиљада и безброј Анђела небеских и светих, такође Његову свудаприсутност и свезнање, Његову бескрајну доброту, праведност и светост. Када ословљаваш у молитви Пресвету Дјеву Богородицу Пресветом, Пречистом, пренепорочном, преблагом, онда представљај себи да је сама њена суштина светост вечна, непоколебљива, постојана, неизразива,

несагледна и Анђелским очима (Акатист Пресветој Богородици). Тако размишљај и о свим Анђелима и Светима, тј. да је њихова суштина светост и благодот, по благодати Исуса Христа. Увек сматрај за велику срећу што можеш да разговараш кроз молитву са Господом или са Пречистом Господарицом Богородицом, или са Анђелима, или са Светим људима и са радошћу, а и са трепетом и страхом Божијим моли Им се увек, имајући на уму с Ким разговараш, ти нечисти и ништавни црв.

+

Када се молиш Небесним Силама немој да их замишљаш страшнима, недоступнима, немилостивима: не, то су створења прекротка, смирена, благочестива, која воле, доступна и љубазна, радо послушна, блиска онима који их са искреном вером и љубављу призивају у својим молитвама. Њихово својство је љубав за јединство са свим хришћанима кроз молитву вере. Још, када се молиш Небеским Силама - презири све што је земаљско, као трулежно, и свим срцем воли небесни живот, духовни и стреми ка њему. Њима је врло драго да виде наше истинско мудрољубље, нашу жељу – да себе учинимо њиховим суграђанима, чему смо и призвани по благодати Исуса Христа у Пребожанственој Тројици.

МОЛИТВА ЗА ОДГНАЊЕ ЛУКАВИХ И ХУЛНИХ ПОМИСЛИ

Када за време молитве Мајци Божијој не налазиш у срцу свом одговарајуће благочешће ка Њој и осећаш лукаве и хулне помисли, тада ускликни следеће похвалне, Ње достојне приложене речи: "Ти си сва, Владичице, светлост, сва светиња, сва благодот, сва премудрот, Ти све можеш као Мати Свемогућега, увек Ти једина и као таква најсавршенија као Мати најсавршенијег Цара славе!"

МАТИ БОЖИЈА ЧУЈЕ НАШЕ МОЛИТВЕ И МОЛИ СЕ ЗА НАС

Ми се молимо преблагој и пренепорочној Мајци Божијој - и Она се моли за нас. Ми прослављамо Њу - Вишу од сваке славе, и Она нама припрема вечну славу. Ми Њој често говоримо: "радуј се", и Она од

Сина Свог и Бога моли: Сине Мој возљубљени, даруј им вечну радост за радосне поздраве, које ми упућују.

+

Снага молитве је: на пример отварати и затварати небо, претварати огањ у росу. Чија молитва је посебно силна? Молитва Мајке Божије (*светим Твојим и најсилнијим молбама*) и Светих на небу; на земљи - молитве свештеника, као самим Богом постављених уз сами Његов престо - ради молитве за себе и људе (*за наше грехе и грехе народа из незнања*; Јев. 9, 7), молитве преподобних, отшелника (*јер ће доиста погледати на њега*; Јов. 42, 8). Од лењости за молитву хришћанина – долази сиромаштво вере, наде и љубави, греси и безакоња, беде душевне и телесне.

МОЛИТВА МАЈЦИ БОЖИЈОЈ СПАСАВА ОД ЋАВОЉИХ РАЂАВАЊА

Благодари најхитрију Заступницу нашу Господарицу Богородицу, Пречисту, премилосрдну Дјеву Марију, која нас по нашој усрдној молитви спасава од рађавања и угњетавања ђаволског. Погледај на Њу очима срца у Духу Светом, свуда присутном и све испуњавајућем и простом; погледај Њу, заиста присутну у твом срцу и узвикни према Њој: Пребрза Заступнице Господарице Богородице Маријо, спаси ме од врага, који ме саплиће. И одмах, истога трена, спасиће те Она према вери твога срца и према уздању твога срца у Њу – тако ће и да одступи од недара тескоба, огањ и тешка чамотиња. Треба само замислити и чврсто веровати, да је Дух Свети свуда, на сваком месту и да је просто биће, да је у Њему цело небо блиско нама, као на длану, са свим Анђелима и Светима, да само треба призвати Господа или Господарицу Богородицу или Светог од свег срца, са вером која већ види, са покајањем из срца за грехе, којима нас везује враг, или се везујемо добровољно сами, - и спасење ће тог тренутка да засија. Дивно је спасење Владичице, тако се оно и улива теби у душу, као целебни балзам⁵, или као ароматични животворни ваздух, или као

⁵ лековити мелем

успокојавајућа вода, само погледај на Њу очима срца са уздањем у Њену благост и моћ. Али баш то је и тешко са срдачном вером која јасно види погледати према Њој, подједнако као према Господу или према Светима; враг се труди да на сваки начин постане тврди, високи и мрачни зид између твоје душе и Бога или Богородице, Анђела и Светих, не допушта бедни, да би око срца гледало Господа или Његове свете, помрачује срце на сваки начин, распршава веру, стешњава утробу⁶, жеже, помрачује. Сва та дејства треба сматрати за машту, за лаж и кроз тај замишљени зид пробијати се ка Господу или ка Богоматери и ка Светима. Како се пробијеш, тог тренутка си и спасен. *Вера твоја спасла те је* (Мт. 9, 22).

+

Молите се, браћо моја, Матери Божијој, када се подигне бура мржње и злобе у вашем дому. Она, свеплага и свемоћна, лако и веома добро може да умири људска срца. Мир и љубав производе од јединога Бога, као од свог Извора, а Владичица је у Богу, једно са Богом, и као Мајка Христа - Мира, ревноје и моли се за мир целог света, тим више – за све хришћане. Она има ту моћ да руком својом одагна од нас поднебесне духове злобе, оне недремљиве и упорне сејаче злобе и непријатељства међу људима, а свима, који са вером, и љубављу притекну под Њен моћни покров, дарује бодро, брзо мир и љубав. Ревнујте и сами да сачувате веру и љубав у срцима својим; ако се не будете сами старали о томе, нећете се удостојити заступништва Божије Матере за вас пред Богом; при том будите свагда најусрднији и благочестиви поштоваоци Матере Свевишњег Господа; јер је *достојно јако воистину блажити Њу, Богородицу, присноблаженују и пренепорочнују*⁷ вишу од све твари, Заступницу рода људског. Старајте се да у себи васпитавате дух смирења, јер је Сама Она смирена, као нико од смртних, и љубављу гледа само на смирене. *Погледа на смирење слушкиње Своје*, говори Она Јелисавети о *Богу Спасу Своме* (Лк. 1, 48-47).

⁶ овде се под утробом подразумева цео унутрашњи човек

⁷ "Достојно јест ..." – песма Богородици

МАЈЦИ БОЖИЈОЈ ТРЕБА СЕ МОЛИТИ СА ПУНИМ УВЕРЕЊЕМ И НАДОМ ДА ЋЕШ ДОБИТИ МОЉЕНО

Приступајући молитви Царици Богородици, пре молитве буди чврсто уверен, да нећеш отићи од Ње, не добивши милост. Тако мислити и бити тако уверен, што се тиче Ње - достојно је и праведно. Она је свемилостива Мајка свемилостивог Бога-Речи, и о Њеним неизмерно великим и безбројним милостима оглашавају сви векови и све хришћанске цркве; Она је заиста *бездан милостиње и дарезљивости*, како се говори о Њој у канону Одигитрије (Кан. песма 5, ст. 1). Зато приступати Њој са молитвом без таквог уверења било би неразумно и дрско, а сумњом би се вређала Њена доброта, као што се вређа и доброта Божија, када приступиш молитви Богу, и не надах се да ћеш добити од Њега мољено. Како хитају по милостињу неком угледном и богатом човеку, чије милосрђе сви знају, и који је своје милосрђе показао много пута? Обично са најспокојнијом увереношћу и надом да ће од њега добити оно што желе. Тако треба чинити и у молитви, не треба сумњати и бити малодушан.

+

Када се молиш Владичици или неком Светитељу, чврсто замисли да си члан Цркве, у којој је Владичица главни камен здања, *человођа духовне обнове* (Акатист Пресветој Богородици, икос 10), и знај да си тесно повезан изнутра са свима житељима неба, као камен здања, иако и мек и лабав. Тако схватајући себе, схватићеш зашто молитве тако лако допиру до Светитеља: јер сви смо под једном Главом - Христом (ср. Еф. 1, 22) и сви оживљени једним Духом Божијим.

МОЛЕЋИ СЕ СВЕТИМА, ТРЕБА ИМАТИ НЕСУМЊИВУ ВЕРУ У ЊИХОВУ БЛИЗИНУ

Ако призиваш неког Светог са сумњом да ти је близу и да те чује, и твоје срце ће савладати тескоба – мењај се, или, боље рећи, одмах савладај, уз помоћ Господа Исуса Христа, клеветника (ђавола), који се гнезди у срцу, призиви Светога са срдачном увереношћу да ти је он близу у Духу Светоме и да чује твоју молитву: и теби ће одмах да

постане лако. Тегоба и туга у срцу за време молитве настају због неискрености, због лажљивости и лукавства нашег срца, слично као што се у обичном разговору са људима ми осећамо изнутра неугодно ако не разговарамо са њима од срца, већ лажљиво и неискрено. *Тешко ти је противу бодила праћати се* (Дап. 26, 14). Буди свагда и свуда истинит срцем, и свагда и свуда ћеш имати мир у срцу, али посебно буди истинит у разговору са Богом и са Светима: *јер је Дух истина* (1.Јн. 5, 6).

+

Ако Свете будемо призивали са вером и љубављу, они ће нас одмах услишити: сједињујуће начело са наше стране је вера, а са њихове, уједно и са наше стране је љубав, јер су и они у Богу, као што смо и ми у Богу, који јесте Љубав (1.Јн. 4, 16).

+

Свети Божији људи су цветови прекрасни, који не вену, миомирисни. Дотичи се тих цветова, не устима која заударују од греха, тј. моли им се чистога срца и чистим устима, не немарно, не расејаних мисли, него са великом пажњом, лагано. Они су разумна небеса; они су на земљи живели небески, дивно, у великим подвизима, у великој љубави, у великој смирености, незлобивости, трпљењу, самоодрицању, заволевши Богу изнад свега.

+

Ако се ја молим Богу своме са срдачном, живом, савршеном вером, тада сам близак не само Њему, као син Оцу, који живи са Њим у истом дому, него и свим горњим Силама Небеским, свима Светима, који царују на небесима: и они ничим нису даљи од мене него моје иконе, пред којима се молим. Зато је прекрасан обичај код нас да имамо у својим домовима иконе Господа, Пречисте Његове Мајке, Архангела и Анђела-чувара и Светитеља, и да се молимо пред њима: њихова близина нашем телесном виду означава још већу њихову близину (нашем)⁸ духовном виду наоружаном несумњивом вером. Близина, јер *радост бива на небу за једнога грешника који се каје* (Лк. 15, 7-10), као што се у родитељском дому браћа радују када се

⁸ прим. прев.

брат, који је згрешио пред оцем, каје због увреда нанесених родитељу лошим понашањем.

+

ПРЕ МОЛИТВЕ ТРЕБА ИЗМОЛИТИ ЗА СЕБЕ БЛАГОДАТ ИСКРЕНЕ МОЛИТВЕ

Онога коме желиш да се молиш, пре молитве замоли из срца да те удостоји да му принесеш срдачну молитву, хвалу или благодарење, јер ми тек када смо укрепљени од Духа Светога можемо да се молимо, при укрепљењу од тих светих угодника, преко којих желимо да се молимо Спаситељу. Узнеси, к Њему, пре молитве и славословља, срдачни вапај, да би ти Он даровао благодат искрене молитве, да би јарам Свој благи и бреме Своје лако ставио у твоје срце, да би ђаволску охолост и опирање ума и срца растерао. Ако хоћеш да се молиш Владичици – обрати се Њој од срца да би те Она удостојила да нелицемерно, свим срцем принесеш Њој молитве или похвале и благодарење. Ако хоћеш Анђелу - обрати се Господу да те удостоји да му се достојно помолиш или да опеваш његово добротворство, светлост и благост његове природе; ако желиш Светитељу - обрати се Светом Духу, Чијом светошћу су освећени, да га достојно призовеш или му испеваш хвале и благодарења, - јер сви ми тек при укрепљењу од Духа Светога животворног можемо достојно и животворно да се молимо. Светитељи Божији су слободни дах Духа Светога: *Дух дише гдје хоће* (Јн. 3, 8) (тј. у којој души жели, у њој и дише). Света Владичица је преизобилно освећена и очишћена Духом Светим. Анђели су освећени Духом Светим и Њиме живе и дишу, као што ми живимо у телу и удишемо ваздух. Молитве у свом истинском виду нису ништа друго, до дисање Духа Светога. *Сам Дух*, казано је, *моли се за нас уздисањем неискказанијем* (Рим. 8, 26).

ЦРКВЕНА МОЛИТВА

Да би хришћанин живео хришћанским животом и да се не би у њему потпуно угасио живот духа, њему је неопходна како домаћа тако и

саборна молитва. Неопходно је да се са вером, разумевањем, усрђем посећује Богослужење у храму, као што је неопходно доливати уље у кандило, да би горело и да се не би угасило. Након што молитва постане искрена, она бива ватрена при уздржању. Осим тога због неопходности одржавања хришћанског живота у себи или топлине вере, наде и љубави, потребно је уздржање и пост. Ништа тако лако не гаси у нама дух вере као неузддржање, лакомост, пресићеност и расејан, разуздан живот.

+

Благодарим Мајци Цркви што ми је указала у јектенијама чему да се молим, *јер не знамо зашто ћемо се молити као што треба, него сам Дух се моли за нас*, у јектенијама, *уздисајима неисказаним* (Рим. 8, 26). Слава благодати Светога Духа Утешитеља! Верујем да Он, по обећању Спаситеља, пребива с нама увек и упућује нас на сваку истину и не допушта да дођу до заблуде они који усрдно и смирено ишту правду Божију. Зашто ми своје молитве почињемо молитвом Цару Небеском - Духу истине? Зато што је Он учитељ молитве и Дародавац молитве, Он, који пребива увек са нама и делује у свету. Благодарим Ти Госпoде Исусе, јер ради Тебе и Свети Дух дође у свет!

+

Када би се сви пастири или свештено-, црквенослужитељи и паства молили Богу искрено и сложено, једнодушно, молитвама какве нам изговара наглас или нам тајно савршава Црква шта све не бисмо измолили од Бога? Каква бисмо све добра имали, од каквих све грехова и страсти, од каквих зала, беда и напасти се не би избавили? Те молитве су најмудрије, најкорисније, најбогоугодније, најсилније, кад্রে да приклоне Госпoда на свако милосрђе. Да нам Госпoд свима дâ да му се молимо једнодушно, искрено, силно, без слабљења.

+

Наше свештено- и црквенослужитељно делање је да понављамо једне те исте молитве, мада веома разноврсне, почев од молитве "Оче наш", као и делање свих уопште. Потом да извршавамо једне те исте заповести моралног закона, јер душа се не утврђује различитошћу молитава, него њиховим понављањем и увођењем у наше мисли, у наше срце, и нашу вољу, или у деловање у току целог нашег живота.

+

Молитва је – духовно дисање. Молећи се, ми дишемо Духом Светим: *молећи се у Духу Светоме* (Јд. 1, 20). И тако, све црквене молитве су дисање Духа Светога, као духовни ваздух и уједно и светлост, духовни пламен, духовна храна и духовна одежда.

СТРАСТИ И СУЈЕТНО МАШТАЊЕ ОМЕТАЈУ НАШУ МОЛИТВУ

Молитва је узношење ума и срца ка Богу (Катих. Митр. Филарета). Одатле је очигледно да не може да се моли онај чији су ум и срце чврсто везани за нешто плотско, на пример за новац, за част, или када неко има у срцу страсти: мржњу, завист према другима, зато што страсти обично вежу срце, као што га Бог шири и даје му истинску слободу.

+

Под видом највиших, најважнијих предмета вере, под видом највеће светиње, каква сујета, каква глупа маштања заокупљају врло често многе од нас! Ето, човек стоји пред иконама Господа, Мајке Божије, Анђела, Арханђела, Светога или целог сабора, код куће или у храму и понекад уместо молитве, уместо одлагања свакодневних животних брига за то време, он своди своје рачуне и рачунице, расходе и приходе, наслађује се добитком, жалости се због губитка прихода или прилика у предузећу (о душевном приходу или губитку, наравно, ни помена), или мисли ружно о ближњем, преувеличавајући његове слабости, страсти, подозревајући га, завидећи му, осуђујући га, или ако је то у цркви, загледајући у лица оних, који стоје поред њега, такође како је ко одевен, ко је добар, ко није, или правећи планове, како да проведе дан, где да иде, у каквом задовољству или каквој сујети да проведе дан и остало. И то се често дешава када се врши највиша наднебесна тајна Евхаристије тј. пречистог Тела и Крви Господње, - када смо дужни бити потпуно у Богу, потпуно заузети размишљањем о тајни која се савшава ради нашег искупљења од грехова, вечитог проклетства и смрти, и о тајни нашег обожења у Господу Исусу Христу. Како смо се изопачили, како смо постали

сујетни, а од чега је све то? Од непажње и немарности за своје спасење, од пристрасности према пролазном, од слабе вере или неверовања у вечност.

+

Док се молимо, у мислима нам се на необичан начин врте најсветији, узвишени предмети упоредо са земаљским, житејским, ништавним: на пример и Бог, и било какав омиљени предмет, на пример новац, некаква ствар, одећа, шешир, или слатко парче нечега, сладак напитака или некаква одликовање, крст, орден, лента и друго. Тако смо лакомислени, пристрасни, расејани! То је ваљда својствено само незнабошцима, који не знају за истинитога Бога и Сина Његовог Исуса Христа са Духом Светим, а не хришћанима, чије благо није на земљи, него на небу. Где је та жива вода у нашем срцу, која бије животворним млазом у срцима, потпуно преданим Богу? Ње и нема зато што је истиснута из њега житејским сујетама и осталим страстима. *Не можете служити Богу и мамону* (Мт. 6, 24), говори Истина.

+

Молитвом често називају оно, што уопште није молитва; отишао у цркву, постојао, погледао на иконе или на људе, на њихова лица и одећу, - каже: помолио се Богу. Постојао је код куће пред иконом, климнуо главом, изговорио научене речи без разумевања и саосећања, и каже: помолио се Богу, мада се мислима и срцем уопште није молио, а био је негде на другом месту, са другим људима и стварима, а не са Богом.

ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋЕ МОЛИТИ СЕ УБРЗАНО?

Да ли је могуће молити се убрзано не штетећи својој молитви? Могуће је онима који су се научили унутрашњој молитви чистим срцем. У молитви је потребно да срце искрено жели оно што моли; да осети истину онога, о чему говори, а чисто срце то као да има у својој природи. Зато оно може да се моли и убрзано, а истовремено и богоугодно, пошто брзина не штети истини (искрености) молитве. Али, они који немају усрдну молитву, треба да се моле полако,

очекујући одговарајући одјек у срцу за сваку реч молитве. А то се не даје увек брзо човеку који није навикао на молитвено созерцање. Зато, изговарање речи молитве без журбе за такве људе треба да буде одређено као обавезно правило. Чекај, док свака реч не одјекне у срцу њој својственим одјеком.

+

Спољашња молитва се често врши на штету унутрашње, а унутрашња – на штету спољашње, тј. ако се молим устима или читам, онда многе речи не лежу на срце, ја се двојим, лицемерим; устима изговарам једно, а на срцу ми је друго; уста говоре истину, а расположење срца се не слаже са речима молитве. А ако се ја молим у себи, срцем, тада, не обраћајући пажњу на изговарање речи, усредсређујем га на садржај, на њихову силу, привикавајући срце постепено на истину, и улазим у оно расположење духа, у каквом су написане речи молитве, а на тај начин мало по мало учим да се молим духом и истином, по речима вечне Истине: *који се клањају Богу, у духу и истини треба да се клањају* (Јн. 4, 24). Када се човек моли споља, наглас, тада не може увек да прати сва кретања срца, која су превише брза, зато што му је неопходно да се побрине изговором спољашњег облика речи. На тај начин, код многих чтечева⁹, који брзо читају, ствара се потпуно лажна молитва: они устима као да се моле, по свему их видиш као благочестиве, а срце спава и не зна шта уста говоре. То се дешава зато што они журе и не размишљају срцем о ономе што говоре. Треба се молити за њих, исто као што се они моле за нас; треба се молити за то да би њихове речи допрле до њиховог срца и да дишу његовом топлином. Они се за нас моле речима светих људи, а и ми за њих.

+

Ко брзо, без срдачног разумевања и саосећања чита молитве, побеђиван својим лењим и сањивим телом, тај не служи Богу, него телу своме, свом самољубљу и руга се Господу својом незаинтересованошћу, неучествовањем свога срца у молитви: *Бог је Дух; и који му се поклањају, у духу и истини треба да се поклањају* (ср. Јн. 4, 24) - нелицемерно. Ма како било лењо и ослабљено твоје

⁹ Чтец – лице које помаже при богослужењу читањем и сл. (то могу бити и мирјани)

тело, ма како те вукло у сан, победи себе, немој да се штедиш за Бога, одреци се себе, да дар твој Господу буде савршен, дај Богу срце своје.

+

Не чини у току молитве угодност лењивом телу - не жури се; тело стешњено и оптерећено светим делом, жури ка крају, да би се умирило или бавило плотским, свакодневним делима.

МОЛИТВЕНО ПРАВИЛО ТРЕБА ОБАВЉАТИ БЕЗ ЖУРБЕ

Када вршимо молитву – правило, посебно по књизи, не жури од речи ка речи, не осетивши његову истину, не положивши је на срце, али чини и непрестано приморавај себе да осећаш срцем истину онога што говориш. Твоје срце ће се томе противити - некада лењошћу и окамењеном неосетљивошћу према ономе што читаш, некада сумњом и неверовањем, некаквим унутрашњим огњем и тескобом, некада расејаношћу и прибегавањем некаквим земаљским предметима и бригама, некада присећањем на увреду ближњег и осећањем освете и ненависти¹⁰ према њему, некада представљањем светских задовољстава или представљањем задовољства од читања романа и уопште светских књига, - не буди самољубив, побеђуј своје срце, дај га Богу на жртву благопријатну. *Сине мој, дај Ми срце своје* (Прич. 23, 26), - и твоја молитва сродиће те, сјединиће те са Богом и са целим небом, и ти ћеш се испунити Духом и Његовим плодовима: правдом, миром и радошћу, љубављу, кротошћу, дуготрпљењем и срдачним умилењем. Ти би хтео да брзо завршиш молитвено правило, да би дао покој изнемоглом телу? Срдачно се помоли и заспаћеш најспокојнијим, тихим и здравим сном. Не жури да се молиш било како: тих пола сата молитве вреди као цела три сата најздравијег сна. Журиш ли се на службу или на посао? Устај раније, немој да преспаваш и помоли се усрдно; стећи ћеш спокојство, енергију и успех у делима за цео дан. Срце тежи делима житејске сујете. Преломи га; нека његово богатство не буде земаљска сујета, него Бог. Научи своје срце да највише од свега пријања кроз молитву за Бога, а

¹⁰ мржње

не за светске сујете, да се не посрамиш у дане болести своје, у часу смрти своје, као богати светском сујетом и сиромашан вером, надом и љубављу. Ако се не будеш молио овако, како сам рекао, онда нећеш имати успеха у животу и вери нити духовног разума.

КАДА СЕ ПРИВИКАВАШ НА ПОЗНАТЕ МОЛИТВЕ

Када ми први пут или ретко читамо некакве молитве, тада због тога што су нам нове читамо их радо и са јаким осећањем, али касније, што их чешће понављамо, то мање осећамо радости у њима; оне престају да нас занимају и ми себе са тешкоћом приморавамо да их читамо са ранијим осећањем. Против тога, што се тиче молитава, потребно је следеће: Треба себи представљати као да први пут читамо прекрасне молитве, на које смо навикли и које су нас тако јако занимале у прво време, када смо почели да их читамо; удубљивати се срцем у сваку реч и ценити сваку реч. Та појава у нашој души је последица првородног греха - последица наше првобитне неистрајности у истини. И до сада не можемо непоколебљиво да се учврстимо у истини: само што станемо, а затим се убрзо и поколебамо у њој. Тако често бива у односу на молитву, тако бива и у односу на веру, у дружењу са људима, у љубави према Богу и ближњем, и врлини уопште: свуда се показујемо неистрајни у истини.

+

Када се молиш Богу познатим молитвама, на које се навикаваш, говори у срцу: Господе! Ти си увек један и непроменљив. Моје срце се мења и хлади према речима молитве, међутим, снага њихова је иста као што си Ти вечно Онај Који јеси.

МОЖЕМО ЛИ СЕ МОЛИТИ СВОЈИМ РЕЧИМА?

Добро је понекад у молитви рећи неколико својих речи, које одишу пламеном вером и љубављу према Господу. Да, а не увек само туђим речима разговарати са Богом. Не треба увек бити дете у вери и нади, него показати и свој разум, рећи од срца и своју реч добру (сп. Пс. 44, 2), при томе на туђе речи некако навикнемо и хладнимо пред њима. И

како је пријатно Господу то наше лично тепање, које излази право из срца које верује, које воли и које је благодарно – о томе не треба ни говорити; треба само рећи да душа са својим речима Богу трепери од радости, сва се распламсава, оживљава и блаженствује. Кажеш неколико речи, а окусиш толико блаженства, која нећеш добити у тој мери од најдужих и најдирљивијих туђих молитава, изговорених по навици и неискрено.

БОЉЕ ЈЕ ДА СЕ МОЛИШ КРАТКО, АЛИ СА ВАТРЕНОМ ДУШОМ

При молитви држи се овог правила, да је боље да се каже пет речи од срца, него мноштво речи језиком. Када приметиш да ти је срце хладно и немаш воље да се молиш, - застани, загреј своје срце неком живом представом, на пример о својој грешности, о својој духовној беди, сиромаштву и слепоћи, или представљањем великих непрестаних добротинастава Божијих према теби и роду људском, посебно хришћанима, а затим се моли без журбе, са топлим осећањем; ако и не успеш да прочиташ све молитве на време, није страшно, а од топле лагане молитве добићеш неупоредиво више користи, него ако би прочитао све молитве али брзо, без саосећања. *Волим рећи пет ријечи у мом својим; неголи хиљаде ријечи језиком* (1. Кор. 14, 19). Али разуме се врло добро би било ако бисмо могли са дужним саосећањем да кажемо у молитви и мноштво речи. Господ не оставља оне, који се труде за Њега и дуго стоје за Њега, и колико они мере, мери и Он, и сразмерно обиљу истинитих речи њихових молитава, шаље у њихову душу обиље духовне светлости, духовне топлине, мира и радости. Добро је дуго и непрестано молити се, али *не могу сви примити ту ријеч до они којима је дано; ко може примити нека прими* (Мт. 19, 11-12). Ко не може да издржи дуге молитве, боље је да се моли кратко, али са ватреном душом.

+

Неки сматрају за сву своју благочестивост и исправност пред Богом читање свих предвиђених молитава, не обраћајући пажњу на спремност срца за Бога, на своје унутрашње исправљање; на пример,

многи тако ишчитавају правило пред причешће. Међутим, овде пре свега треба обратити пажњу на исправљање и спремност срца да прими Свете Тајне; ако је срце у утроби твојој у правилном настројењу, по милости Божијој, ако је оно спремно да сретне Женика, онда нека је слава Богу, премда и ниси успео да прочиташ све молитве. *Царство Божије није у ријечи него у сили* (1.Кор. 4, 20). Добра је послушност у свему мајци Цркви, али са разборитошћу, и ако је могуће, *који могу да приме - дугу молитву - нека приме*. Али *не могу сви примити ту ријеч* (Мт. 19, 11); ако је пак дуга молитва неспојива са ватреношћу духа, боље је сатворити кратку, али ватрену молитву. Сети се да је једна реч митарa, изречена од ватреног срца, оправдала њега. Бог не гледа на мноштво речи, него на расположење срца. Најважније је – жива вера срца и топло покајање због грехова.

ТРЕБА И У ВРЛИНИ ИМАТИ РАЗУМ

Буди умерен у свим религиозним делима, и у врлини имај меру, сразмерно својим снагама, према времену, месту, предходним тешкоћама, потребна је благоразумност. Добро је, на пример, молити се чистога срца, али ако ускоро не буде подударања молитве са снагама (енергијама), различитим околностима, местом и временом, са предходним тешкоћама, онда она више неће бити врлина. Зато апостол Петар каже: *покажите у добродјетели разум* (тј. не препуштај се само срцу), *у разуму уздржање, а у уздржању трпљење*. (2.Пт. 1, 5-6).

ЈУТАРЊА МОЛИТВА

Да би се провео сав дан савршено свето, мирно и безгрешно, јединствено средство за то је најискренија, ватрена молитва ујутру по устајању од сна. Она ће да уведе у срце Христа са Оцем и Духом Светим и на тај начин дати силу и моћ души против злих напасти; само треба чувати своје срце.

+

Јутарња молита. Боже! Творче и Владико света! Погледај милостиво на створење Твоје, нека живи украшено Твојим Божанским ликом, у овим јутарњим часовима; нека просветли Твоје око, у тминама још јаче од сунчевих зрака, моју душу тамну и умртвљену грехом. Одагнај од мене униније и лењост, даруј ми весеље и душевну бодрост, да с радосним срцем славим Твоју доброту и светост, Твоју безграничну узвишеност, Твоја бескрајна савршенства у сваком трену и на сваком месту. Јер Ти си Творац мој и Владика живота мога, Господе, и Теби приличи слава од разумних створења Твојих у сваком часу сада и увек и у векове векова. Амин.

ВЕЧЕРЊЕ ПРАВИЛО

Како лако и брзо може да нас спаси Господ! У трен ока, неочекивано, неприметно. Често сам у току дана био велики грешник, а увече, после молитве, одлазио сам на починак оправдан и бељи од снега благодаћу Светога Духа, са најдубљим миром и сладошћу у срцу! Како је лако Господу да нас спаси у вечери нашег живота, при заласку наших дана! О, спаси, спаси ме, преблаги Господе, прими ме у Царство Твоје Небеско! Теби је све могуће. *Своме Господу стојим или падам, стојим: јер је силан Бог који нас подиже* (ср. Рим. 14,4).

+

Некада се човек моли, наизглед усрдно, али његова молитва не доноси му плодове мира и радости срца у Духу Светоме. Откуда то? Отуда што, молећи се по написаним молитвама, он се није кајао искрено за оне грехе, које је учинио тог дана, којима је оскрнавио своје срце, тај храм Христов, и којима је разгневио Господа. Но сети их се, покај се са свом искреношћу осуди себе непристрасно и тога часа уселиће се у срце *мир, који превазилази сваки ум* (Фил. 4, 7). У црквеним молитвама постоји набрајање грехова, али не свих, и често управо ти и не бивају поменути, којима смо свезали себе; треба обавезно сами да их набројимо у току молитве са јасним сазнањем о њиховој важности, са осећањем смирености и са скрушеним срцем. Отуда се у вечерњим молитвама и говори код набрајања грехова: или

то и то, или је то учинио рђаво, тј. даје се нама на вољу да споменемо те или друге грехе.

+

Са одлучним срцем изговарајте речи молитве. Молећи се увече, не заборављајте да искажете у молитви Духу Светом, са свом искреношћу и скрушеношћу срца, оне грехове, у које сте упали прошлог дана; неколико тренутака топлог покајања - и ви сте очишћени Духом Светим од сваке нечистоте, и бељи од снега, и сузе, које очишћују срце, потећи ће из ваших очију, и бићете одевом правде Христове покривени и са Њим сједињени, као и са Оцем и Духом.

+

У молитви је потребно искрено жаљење због својих грехова и искрено покајање: набрајајући грехове спомените у молитвама, говорити их, осећајући срцем, као да су сопствени. Још је потребна и ватрена жеља да се поново не згреши истим поменутиим гресима.

+

Не буди пристрасан не само према јелу и пићу, према одећи, према пространом и луксузном стану, према богатом покућству, него ни према свом здрављу, чак ни према свом животу не треба ни најмање да будеш пристрасан, предавши цео свој живот вољи Господа и говорећи: *јер је мени живот Христос а смрт добитак* (Фил. 1, 21). *Ко мрзи живот свој на овоме свијету, сачуваће га за живот вјечни* (Јн. 12, 25). Пристрасност према пролазном животу, према здрављу води до удаљавања од заповести Божијих, до повлађивања телу, до нарушавања постова, до удаљавања од савесног извршавања обавеза службе, до унинија, нетрпеливости и раздражљивости. Никада не заспи увече пре вечерњег правила да не би отежало твоје срце од неблаговременог сна и да га не би спречио враг окамењеном неосетљивошћу за молитву. *Будите трезвени и бдите* (1.Пет. 5, 8). *Бдите и молите се да не паднете у напаст* (Мт. 26, 41). *Стражите дакле, јер не знате дана ни часа у који ће Син Човјечији доћи* (Мт. 25, 13). *Стражите дакле; јер не знате када ће доћи господар куће, увече или у поноћи или у пој пијетлова или ујутру; да не дође изненада и*

нађе вас да спавате. А што вама говорим, свима говорим: *Стражите!* (Мк. 13, 35-37).

МОЛИТВЕ ЗА ОПРАШТАЊЕ И ОТПУШТАЊЕ ГРЕХОВА

Молитвом ми задобијамо опроштај грехова. - *Сав дуг онај опростио сам ти, јер си ме молио* (Мт. 18, 32). Искуство говори то исто.

+

Треба се умивати од прљавштине, а молитва је умивање од духовне прљавштине, тј. од грехова, нарочито – сузна.

+

Када се молиш за опроштај грехова својих, укрепљуј се увек вером и надом у милосрђе Божије, спремно увек да прашта наше грехе по искреној молитви, и на све начине бој се да не би у срце доспело очајање, које се изражава тешким унијем срца и принуђеним сузама. Шта су твоји греси наспрам милосрђа Божијег, ма какви они били, само ако се ти искрено покајеш за њих! А често бива да се човек моли и без наде у срцу, да ће његови греси бити опроштени, као да их сматра вишим од Божијег милосрђа. Због тога, заиста, и не добија опроштај, мада ће да пролије изворе невољних суза, и са тужним, стешњеним срцем одлази од дарежљивог Бога, - тога је и достојан: *верујте да ћете примити*, говори Господ, *и биће вам* (Мк. 11, 24). Неверовање у добијање траженог од Бога – хула је на Бога.

+

Ако сагрешиш нешто пред Богом (а грешимо превише сваког дана), одмах говори у свом срцу са вером у Господа, који пази на вапај твога срца, са смиреним сазнањем и осећањем својих грехова, псалам *Помилуј ме, Боже, по великој милости Твојој*, и прочитај усрдно читав псалам; ако није дејствовао први пут, понови још једном, само прочитај још усрдније, још осећајније и тада ће брзо да ти засија од Господа спасење и мир твојој души. Тако се увек скрушавај: то је верно, доказано средство против греха. Али, ако не добијеш олакшање, криви самог себе; значи да си се молио без скрушености, без смиреног срца, без чврсте жеље да од Бога добијеш опроштај грехова; значи, слабо те је ранио грех.

+

У молитви је неопходно најискреније тражење исправљања.

У МОЛИТВИ ТРЕБА ИСКРЕНО ЖЕЛЕТИ ОНО ЗА ШТА СЕ МОЛИШ

У молитви је потребно, као прво, да предмет молитве буде изречен одређено, или у крајњем случају, да у срцу буде јасно сазнање и жеља за њим ; као друго, да та жеља буде исказана са осећањем и живом надом у милост Владике или Божије Матере; као треће, потребна је чврста намера да се убудуће не греши и да се у свему твори воља Божија : *ето си здрав, више не гријеши, да ти не буде горе* (Јн. 5, 14).

+

Оном ко се моли за себе или за друге људе, ради буђења његовог успаваног срца и савести, треба поставити овакво питање: да ли је теби потребно то, за шта се ти, као што се види молиш, и желиш ли ти да то добијеш? Желиш ли, на пример, искрено исправљање и свети живот себи и другим људима?

МОЛИТВА ГОСПОДЊА

Хришћанине! запамти и увек носи у мислима и срцу велике речи молитве Господње: *Оче наш, који си на небесима!* (упамти, ко је наш Отац? Бог - Отац наш, љубав наша; ко смо ми? ми смо деца Његова, а међу собом смо браћа; у каквој су љубави међу собом дужна да живе деца таквог Оца? *Да сте дјеца Аврамова, чинили бисте дјела Аврамова*, Јн. 8, 39; па каква смо дела ми дужни да чинимо?). *Да се свети име Твоје, да дође Царство Твоје, да буде воља Твоја. Хлеб наш насушни дај нам данас* (хлеб наш - све је заједничко, - а не мој; самољубље треба да буде изгнано из срца деце Божије: ми смо једно), *и опрости нам дугове наше* (хоћеш и волиш да ти Бог опрости грехе, за уобичајно сматрај праштање греха и људима, који су згрешили против тебе, знајући да је љубав дуготрпељива и милосрдна). *Не уведи нас у искушење* (и сам се не упуштај у искушење; *не дај нози твојој да се спотиче, нити ће задремати чувар твој. Господ је покров*

твој на десној руци твојој, Пс. 120; 3, 5). Но избави нас од злога. (Немој да му се својеволјно предајеш и Господ те неће њему предати.) Јер Твоје је Царство (признај једнога Цара Бога и Њега једином служи) и сила (у Његову свемогућу силу се уздај) и слава (за Његову славу ревнуј свом снагом и целог живота свог) у векове (Он је вечни Цар, а царство сатане ускоро ће да прође као разбојничко, лажно). Амин. Све је то истинито. Сећај се те молитве више од свега и чешће је у мислима изговарај и размишљај о њој, шта значи у њој свака реч, израз и молба.

+

У духу и истини клањајте се Богу. У истини – на пример, ти говориш: да се свети име Твоје. Постоји ли у теби стварна жеља да се име Божије свети добрим делима људи, а и твојим? ти говориш: да дође Царство Твоје, желиш ли ти на самом делу да наступи Царство Божије? Желиш ли да будеш обиталиште Духа Божијег, а не обиталиште греха; не желиш ли ти радије да живиш у гресима? говориш: да буде воља Твоја и на небу и на земљи, не тражиш ли ти пре своју вољу, него Божију? Баш тако! Говориш: хлеб наш насушни дај нам данас, не говориш ли ти у свом срцу нешто друго: мени није потребно да од Тебе молим то; ја имам и без мољења, нека тако траже они, који немају; или са похлепом иштемо много и нисмо задовољни са малим, или оним што нам је Бог дао, не благодаримо за оно, што имамо, а треба благодарити; молиш у молитви Бога: и опрости нам дугове наше, као што и ми опраштамо дужницима својим, а не мислиш ли и сам: ја нисам Бог зна какав грешник; ја, чини ми се, не живим лошије од других и нема потребе да молим опроштај дугова мојих или грехова, или молећи се, имаш ли ти какво незадовољство, гнев, и на тај начин, ти дрско лажеш у молитви Бога, говориш: не уведи нас у искушење, а не налећеш ли и не устремљујеш ли се и сам без искушења на свакакве грехе? говориш: избави нас од нечастивога, а не живиш ли и сам у друштву са нечастивим или са злом сваке врсте, чији је управитељ ђаво? Гледај да твој језик не буде у нескладу са срцем; пази, не лажи, Господа у својој молитви. То имај увек у виду, како када читаш молитву Господњу, тако и када читаш и

друге молитве; пази да ли је у складу твоје срце са оним шта изговара језик?

НА КРАЈУ ЈУТАРЊИХ И ВЕЧЕРЊИХ МОЛИТАВА СЛЕДИ ПРИЗИВАЊЕ СВЕТИХ

На крају домаћих јутарњих и вечерњих молитава призивај свете: патријархе, пророке, апостоле, светитеље, мученике, исповеднике, преподобне, испоснике или подвижнике, бесребренике, – да би, видећи код њих испуњење свих врлина и сам почео да им подражаваш у свим врлинама. Код патријараха учи се детињој вери и послушности Господу; код пророка и апостола – ревности за славу Божију и за спасење душа људских; код светитеља – ревности за проповедање речи Божије и уопште писањем узимати удела у прослављању имена Божијег, кад год је то могуће, у учвршћивању вере, наде и љубави код хришћана; код мученика и исповедника – чврстине за веру и благочешћу пред људима неверујућим и безбожним; код испосника – распињању тела са страстима и похотама, молитви и богомислију; код бесребреника – нестицању и бесплатној помоћи онима који имају потребу.

НЕОПХОДНОСТ ПОМИЊАЊА ЖИВИХ И УПОКОЈЕНИХ

Неки говоре: чему помињање имена упокојених или живих у молитви за њих? Бог као свезнајући и Сам зна та имена, зна и потребе свакога. Али они, који тако говоре, заборављају или не знају важност молитве, не знају како је важна од срца изговорена реч, заборављају да се правосуђе Божије и милост Божија приклањају нашем срдачном молитвом, коју Господ по доброти Својој узима у заслугу самим умрлима или живима, као члановима јединственог тела Цркве. Такви не знају, да се и *Црква првородних, записаних на небесима* (Јев. 12, 23), по љубави својој стално моли за нас Богу, и баш спомиње пред Богом посебно имена оних људи који им се моле, - молитва за молитву. Ми смо помињали њих, они – нас. А ко не помиње из љубави своје, ближње своје у молитви, тај сам неће бити поменути и

неће се ни сам удостојити помињања. – Много значи у молитиви једна реч вере и љубави. *Много може молитва праведног* (Јак. 5, 16).

У МОЛИТВИ ЗА ЖИВЕ И УМРЛЕ НЕОПХОДНО ЈЕ ДА СЕ ОНИ УСРДНО ПОМИЊУ

Молећи се за живе и умрле и изговарајући њихова имена, потребно је од свег срца, са љубављу изговарати та имена, како би носили у души та лица, чија се имена помињу као *дојиља када негује своју дјецу* (1. Сол. 2, 7), и памтили да су они удови наши и удови Христовог тела (ср. Еф. 4, 25; 5, 30); није добро да се пред лицем Божијим само набрајају језиком њихова имена без учешћа и љубави срца. Треба да се помисли да Бог гледа на срце, - да и они, за која се молимо потребују баш то од нас, према дугу хришћанске љубави, братске саосећајности и љубави. Велика је разлика између безосећајних набрајања имена и њиховог усрдног помињања: једно од другог разликује се као небо и земља. Али, име Самог Господа, Пречисте Његове Мајке, Светих Анђела и Светих Божијих људи по преимућству треба призивати увек чистог срца, са вером и пламеном љубављу; уопште, речи молитве не треба пребирати само језиком, као да вртиш прстом у књизи листове папира или као да бројиш новац; требало би да речи извиру као извор живе воде из свога врела, да би биле искрени глас срца, а не као туђа позајмљена одећа, из туђих руку.

+

Када се гласно¹¹ или у себи молиш за друге, на пример за своје укућане или за друге, иако то они и нису тражили од тебе, - моли се за њих са таквом истом топлином и усрдношћу, као што се молиш за себе. Сети се заповести закона: *Љуби ближњег свога као самог себе* (Мт. 19, 19; 22, 39; Лев. 19, 18). У свим случајевима пази на то, тј. воли ближњег као себе. Не буди лукав пред Господом, који испитује срца и бубреге (Јер. 11, 20; Отк. 2, 23; Пс. 7, 10), да Он не презре твоју молитву као сујетну и лажну.

¹¹ у оригиналу стоји "громогласно"

НАША МОЛИТВА У ИМЕ СВИХ¹², ПОЋУЈЕ НАС НА НЕПРЕСТАМУ УЗАЈАМНУ ЉУБАВ

На шта нас побуђује Света Црква када и у домаћој и у црквеној молитви ставља у наша уста молитве у име свих, а не у име једнога? Побуђује нас на непрестану узајамну љубав, да бисмо увек и у свему, у молитви и у свакодневном обраћању, волели једни друге, као себе, да бисмо подражавајући Бога у три Лица, која сачињавају највише јединство, и сами били једно од многих састављено. *Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у Мени и Ја у Теби; да и они у Нама једно буду* (Јн. 17, 21). Молитва је заједничка за све и у животу нас учи да делимо свакодневне потребе са другима, да би и у животу код нас све било заједничко и као једно, да би се у свему видела узајамна љубав, такође да би све своје способности употребљавали у корист других, ко како може, да не би скривали свој таланат у земљу, да не би били егоисти и лењивци. Ако си мудар – дај савет оном који није мудар; ако си образован – научи неугог; ако си јак – помози нејакоме; ако си богат – помози сиромаху.

НЕОПХОДНО ЈЕ МОЛИТИ СЕ ЗА СВЕ

Када се молиш, труди се да се више молиш за све, него за себе самога, и за време молитве живо представљај све људе заједно са собом као једно тело, а сваког одвојено као уд тела Христовог и као свој сопствени уд: *јер смо удови један другоме* (Еф. 4, 25); моли се за све тако, као што се молиш за себе, са истом таквом искреношћу и топлином; њихове немоћи, болести сматрај својим немоћима и болестима; њихово духовно незнање, њихове грехе и страсти – својим незнањем, својим гресима и страстима; њихова искушења, напасти и разноврсне невоље – својим искушењима, настима и невољама.

¹² У оригиналу стоји "НАША МОЛИТВА ОД ЛИЦА ВСЕХ". Овде се мисли на молитву у којој једно лице представља сва друга лица, као један уд цело тело и обраћа се Господу за помиловање свих, али не наводећи њихова имена . . . На пример, када кажемо: Помилуј нас, Господе, помилуј нас!

Такву молитву са великом благонаклоношћу прима Отац Небески – тај заједнички за све свеблаги Отац, *не гледа ко је ко* (Рим. 2, 11), *нема ни сјенке промјене* (Јак. 1, 17), та Љубав, која је безгранична, сву твар обухвата и чува.

+

У молитви треба да имамо на уму да смо ми удови један другом и треба да се молимо за све, као што молитава *Оче наш* указује. Апостоли и сви свети су пример тога. Ако будеш то имао на уму и ако се будеш молио за друге, онда ће се и свети Анђели молити за нас, као чланови једног Царства Христовог, једне Цркве, једног тела. *И каквом мјером мјерите, онаквом ће вам се мјерити* (Мт. 7, 2).

МОЛИТВЕ КОЈЕ ВРШИМО ПО НЕЧИЈОЈ МОЛБИ ЗА НЕКОГА

Не пропуштај прилику да се молиш за неког човека на његову молбу или за њега на молбу његове родбине, пријатеља, поштовалаца или познаника. Господ са благонаклоношћу гледа на молитву наше љубави и на нашу смелост пред Њим. Осим тога, молитва за друге је веома корисна и ономе ко се моли за друге; она чисти срце, утврђује веру и наду у Бога и распламсава љубав према Богу и ближњем. Молећи се, говори: Господе! Ти можеш то и то да учиниш овоме слуги Твоме; учини му то, јер име је Твоје –Свемогући и благи Човекољубац. *Ако ми, зли будући, умијемо даре добре давати* не само својој деци, него и туђој, *колико ћеш Ти више дати свих могућих добара онима који Те моле?* (Мт. 7, 11)

+

Не буди лењ да се молиш усрдно за друге, на њихову молбу или сам од себе и заједно са њима – и добићеш милост од Бога: благодат Божију у срцу којом ћеш се наслађивати и укрепљивати у вери и љубави према Богу и ближњем. То су речи истине; оне излазе из искуства. Ми се обично не молимо баш радо, него више по нужди или навици, молимо се за друге без пуног учествовања срца; требаш себе принудити да се молиш од свег срца, са великом вером, са великом смелошћу, да добијемо велику и богату милост од милосрдног и многодарежљивог Бога. *Али нека иште*, речено је, *с вјером, не*

сумњајући ништа; јер који сумња он је као морски вал што га вјетар подиже и витла (Јак. 1, 6). Господу, томе заједничком Оцу свих, пријатно је када се ми са вољом, са вером и љубављу молимо један за другога, јер Он јесте Љубав, спремна да помилује све због узајамне љубави. Свети Дух је рекао: *молите се Богу једни за друге, да оздравите* (Јак. 5, 16). Видиш, како је пријатна Богу и делотворна молитва једних за друге.

КАКО СЕ МОЛИТИ ЗА ИСПРАВЉАЊЕ БЛИЖЊИХ

Ако желиш некога да исправиш од недостатака, не мисли да ћеш га исправити само својим средствима: сами ми више кваримо ствар својим сопственим страстима, на пример гордошћу и произишлом од тога раздражљивошћу; Но *пренеси на Господа бригу своју* (Пс. 54, 23) и помоли се Њему који *испитује наша срца и бубреге* (ср. Пс. 7, 10), од свег срца, да би Он Сам просветлио ум и срце човека; ако Он увиди да твоја молитва дише љубављу и излази од свег срца, онда ће сигурно да испуни жеље твога срца и ти ћеш ускоро рећи видевши промену у оном за шта се молиш: *ова је измена деснице Вишњега* (Пс. 76, 11)

+

За опроштај сагрешења других моли се онако како се молиш и за опроштај својих сагрешења, када они поражавају тугом и тескобом твоју душу, побеђују те болећивошћу, у скрушењу срца и са сузама молиш Бога за помиловање; подједнако се моли и за спасење других, као и за своје сопствено. Ако достигнеш то и претвориш у навику, онда ћеш добити од Господа обиље духовних дарова, дарова Духа Светога, Који воли душу која саосећа у спасењу других зато што Сам Он, Свесвети Дух, на све начине хоће да спасе све нас, само да Му се не противимо, да наша срца не отврдну. *Сам Дух се моли за нас уздисајима неизрецивим* (Рим. 8, 26).

+

Господу, као најчедољубивијем Оцу, пријатно је када се ми искрено молимо за људе – Његову децу, и као што родитељи, на молбу добре и благонравне деце своје, милују неваљалу, ћудљиву и злонравну децу, тако Отац Небески, после молитве *оних који су Његови* (2.Тим.

2, 19) или после молитава свештеника Његових, обучених благодаћу, за народ, милује и недостојене, као што је помиловао и миловао непокорни и роптајући јеврејски народ у пустињи на молитве Мојсија. Али, каква је то ватрена молитва била!

+

Пост Мојсијев – за неуздржљивост Израиљаца. Страдања Светих – за нашу разнеженост; њихови постови и одрицања – за наше неудржање и раскош; њихове ватрене молитве – за нас лење за молитву. Пост Господа нашег Исуса Христа – за наше неудржање. Његове раширене руке на крсту – за наше пружене руке према забрањеном дрвету и према свему забрањеном по Божијим заповестима. Замењивост наших молитава за друге – за оправдање оних, за које се молимо; замењивост наших подвига и врлина за друге, на пример – молитве и милостиње за умрле и за живе. Тако су молитве са сузама мајке Августинове за сина свога спасиле Августина.

КАКО ДА СЕ МОЛИМО ЗА: 1) ГОРДОГ И НЕПОКОРНОГ, 2) ЗЛОБНОГ, 3) СРЕБРОЉУБИВОГ И СЕБИЧНОГ, 4) ЗАВИДЉИВОГ, 5) ПИЈАНИЦУ, 6) СТОМАКОУГОДНИКА

Када код ближњега видиш недостатке и страсти, моли се за њега; моли се за сваког, чак и за свог непријатеља. Ако видиш гордог и непокорног брата, који се гордељиво према теби или другима опходи, моли се за њега да би Бог просветио његов ум и загрејао његово срце огњем благодати Своје, говори: *Господе, научи слугу Твога, који је у ђаволску гордост упао, кротости и смирености, и одагнај од његовог срца мрак и бремене сатанске гордости!* Ако видиш злобног, моли се: *Господе, учини добрим слугу Твога благодаћу Твојом!* Ако видиш среброљубивог и себичног, говори: *Ризницо наша нетрулежна и Богатство неисцрпно! Даруј овом слуги Твојој, створеноме по слици и прилици Твојој, да позна варљивост богатства, и да је све земаљско – сујета, сенка и снови. Дани сваког човека су као трава или као паучина, а Ти си једини богатство, одмор и радост наша!* Када видиш завидљивог, моли се: *Господе, просветли ум и срце овог слуге*

Твога ка познању великих, безбројних и неиститивих дарова Твојих, које прима из неизрецивог милосрђа Твог и због ослепљености од страсти својих заборави Тебе и дарове Твоје богате, и убраја себе у сиромахе, иако си Ти богат благом Својим. Тога ради он гледа саблажњиво на добра слугу Твојих, којима о! неисказана Доброто обасипаш све, но свакога по сили његовој и по намери воље Своје. Преблагви Владико, скини копрену ђавола са очију срца слуге Твога и даруј му срдачну скрушеност и сузе покајања и благодарности, да се не обрадује враг због њега, да га је живог уловио и потчинио његову вољу својој вољи и да је не отргне из Твојих руку. Када видиш пијанога, говори срцем: Господе, погледај милостиво на слугу Твога привученог преваром стомака и телесног весела, даруј му да упозна сладост уздржања и поста, и плодове духа, који проистичу од њега. Када видиш страсног према јелима онога који своје блаженство у њих полаже, говори: Господе, најслађи Хлебе наш, никада потрошиви, но постојани у животу вечном, очисти слугу Твога од скверни преједања, која од њега ствара плот и туђега Духу Твоме, и даруј да спозна сладост Твоје животворне духовне хране која је Тело и Крв Твоја и света, жива и делотворна реч Твоја. – Тако, или на сличан начин, моли се за све који су згрешили и не усуђуј се да икога презиреш за његов грех или да му се светиш, јер тиме би се само повећале ране оних који су згрешили; исправљај саветима, претњама и казнама, које би послужиле као средство за прекидање или обустављање зла у границама умерености.

МОЛИТВА ЗА ПОКОЈНИКЕ – ВЕЛИКО ДОБРОЧИНСТВО ЗА ЊИХ

Умрли човек је живо биће: *Бог није Бог мртвих него живих; јер су Њему сви живи* (Лк. 20, 38). Његова душа невидљиво лебди изнад тела и на местима, где је волела да борави. Ако је она умрла у гресима, онда не може себи да помогне да се избави од њихових уза и има велику потребу за молитвама живих људи, посебно Цркве – најсветије невесте Христове. Према томе, молићемо се искрено за

умрле. То је велико добротинство за њих, веће добротинство него за живе.

+

Када се будеш молио за упокојење душе уснулога¹³, приморај себе да се помолиш за њега од све душе, знајући да је то основни дуг твој, а не само свештеника и клирика. Замисли, колико је неопходан уснулом покој и колико му је потребна молитва живих, пошто је уд једног тела Цркве, - како зли дуси оспоравају код Анђела његову душу и како она стрепи не знајући какав ће да буде њен удео заувек. Много значи пред Владиком молитва вере и љубави за уснулога. Замисли још, како је неопходан за тебе покој када те свежу окови грехопата и како се тада ти усрдно, с каквом искреношћу, жаром и снагом молиш Господу и Пречистој Богородици, и како се радујеш и торжествујеш¹⁴ када после усрдне молитве добијеш избављење од грехова и душевни мир. Приложи то и души преминулог: и његовој души такође је потребна молитва – сада већ твоја, зато што сама не може да се моли плодотворно; и његовој души је потребан покој, који ти можеш да измолиш за њега топлом молитвом, са добротинством у корист његове душе и посебно приношењем за њега Бескрвне Жртве.

+

За уснуле се моли тако, као да се твоја душа налази у аду, у пламену, као да се ти сам мучиш; осећај њихове муке својим срцем и ватрено – ватрено се моли за њихово упокојење у месту светлом и цветном, и у месту одмора.

+

Моли се Господу за упокојење умрлих праотаца, отаца и браће своје свакодневно, јутром и увече, да у теби живи сећање на смрт и да се у теби не угаси нада у будући живот после смрти, да се смирава свакодневно дух твој мишљу о твом брзопролазном животу.

ЂАВО И НАША ПЛОТ ТРУДЕ СЕ ДА СПРЕЧЕ МОЛИТВУ

¹³ умрлог, усопшег, упокојеног

¹⁴ ликујеш, празнујеш

Од преблагог и дарежљивог Бога могу да се добију молитвом вере сва духовна и неопходна материјална блага, само када би жеља за тим била искрена и молитва ватрена. И какве нам молитве Црква ставља у уста! Онакве каквима је могуће приволети Господа на сваку милост према нама, на сваки добри дар. Враг, знајући благост Божију и снагу молитве, на све начине се труди да нас одврати од молитве или за време молитве расејава наш ум, задржава нас разним страстима и пристрашћима житејским или журбом, смутњом и другим.

+

Ево, ти се молиш, твоја молитва врши се успешно, ти имаш унутрашње осведочење да је Господ чује и да је благонаклон према њој; имаш мир у мислима, лако ти је и сладосно на срцу; али пред крај твоје молитве због најнезнатнијег слабљења твога срца и помисли, у твоје срце убацује се некакаво тешко бреме, огањ који раслабљује срце и ти осећаш крајњу тежину молитве и одвраћање од ње уместо пређашње лакоће и расположења према њој. Не очајавај, пријатељу, - то су подвале врага, који воли да нам се подсмева, посебно на крају наших благочестивих занимања, да би смо упали у унијије и уједно упропастили све своје раније напоре у светом делу. Научи из тога да убудуће не гасиш свој дух ни на тренутак у току молитве, да се молиш у духу и истини нераслабљено и не обмањуј Господа у молитви ни једном речју, тј. ни једну реч не изговарај притворно, лицемерно, нека цела твоја молитва буде само изражавање истине, лира Духа Светога, и ни једном речју не служи лажи вражијој и не буди труба ђаволова. А за скидање вражијег бремена са твоје душе и за гашење његовог огња помоли се усрдно Господу, признајући пред Њим од срца своју кривицу – лицемерје за време вршења молитве, - и добићеш олакшање и мир. Не жури се, све говори и ради мирно. Успећеш. Враг ужурбава и смућује, јер од смућене ужурбаности нема користи.

+

Када за време молитве твојим срцем овлада унијије и сета, знај да то долази од ђавола, који се на све начине труди да те заустави у молитви. Јачај, храбри се, и мислећи на Бога, одагнај то убиствено осећање. Запамтите: ако не у мислима, а оно у срцу враг често

појачава хуле на име Бога Сведржитеља. У чему се састоји та хула на Бога у срцу? Сумња, неверовање, униније, нетрпљење Божијих поука и роптање, - све страсти. Неверовањем у истину и благодот Божију враг изригује хулу на истину, благодот и свемоћ Божију; унинијем – такође на Његову благодот, уопште поривом људских страсти хули на свеблагот Промисао и истинитост Божију.

+

Не дај да те у молитви победи тело и враг, који дејствује кроз њега; *не лажот језиком својим, но говори истину у срцу свом*¹⁵ (Пс. 14, 3); тако мисли и осећај сам, као што говориш у молитви, а не као да ти је на језику мед, а на срцу лед; једном ће да победи враг, након тога ћеш већ морати да браниш себе, своју слободу од њега, као врагом освојено парче земље, а твоје срце ће да одступи од Господа. Ничим не подцењуј духовни живот, ништа не сматрај малим и да не заслужује велику пажњу: кроз мале грехове ђаво води до великих. Најважније при томе је: да се трудиш да будеш свагда срцем у истини. Када је теже борити се са телом, тада и покажи своју чврстину, тада немој да слабиш у борби, као доброт војник Христов.

+

При лењости и окамењености срца људи се понекад због малодушности и нестрпљења понашају претерано слободно с Богом у молитви и дозвољавају себи разне чудне ствари у гласу и кретању, које означавају: нестрпљење, незадовољство, роптање и чак дрскост према Богу. На све начине се треба чувати од тога и савладавати своју лењост. Треба побеђивати врага и своје страсти.

О МОЛИТВИ ИСУСОВОЈ

Две силе, потпуно супротне међу собом, утичу на мене: сила добра и сила зла, сила животна и сила смртоносна. Као духовне силе, оне су обе невидљиве. Сила добра, после слободне и искрене моје молитве, увек прогони злу силу, а зла сила јака је само злом, које се у мени

¹⁵ ово је буквални превод оригиналног текста, у преводу Псалтира Владике Атанасија ово је раздељено у два стиха, други и трећи (прим. прев.)

скрива. Да се не би трпело непрекидно нападање злог духа, треба непрестано имати у срцу Исусову Молитву: *Исусе, Сине Божији, помилуј ме*. Против невидљивог (ђавола) – невидљиви Бог, против моћнога – Најмоћнији.

ЉУДИ СУ ЗАПАЛИ У НЕВЕРЈЕ И СТРАСИ ЗАТО ШТО СЕ НЕ МОЛЕ

Људи су запали у неверје због тога што су потпуно изгубили дух молитве или га уопште нису имали и немају га, краће речено – због тога што се не моле. Кнез овога века увек има простор за деловање у срцима таквих људи; он је њихов господар. Молитвом они нису умолили и не умољавају себи од Господа росу благодати Божије (јер само они, који моле и траже добијају дарове Господње), и ето, срца оштећена по природи, без животворне росе Духа Светога пресахла су и од крајње сувоће најзад се запалила адским пламеном неверја и разних страсти, а ђаво зна само да распаљује страсти, које одржавају тај ужасни огањ и торжествују када виде погибао несрећних душа, испуљених Крвљу Онога Који је уништио његову силу.

ЗБОГ ЧЕГА СЕ УМАРАМО НА МОЛИТВИ?

Кажу: ми се брзо заморимо молећи се. Због чега? Због тога што пред собом не представљате живо Господа, иако вам је са десне стране (ср. Пс. 15, 8). Гледајте Га непрестано срдачним очима и тада ћете целу ноћ престајати на молитви и нећете се уморити. Шта је кажем – ноћ! Три дана и три ноћи престајаћете и нећете се уморити. Сетите се столпника. Они су много година, стајали у молитвеном настројењу духа на столпу и надвладала своје тело, које је код тебе, као и код њих било склоно лењости. А теби је тешко да provedеш неколико сати на саборној молитви, чак и један сат!

ПОТРЕБНО ЈЕ СЕБЕ ПРИМОРВАТИ НА МОЛИТВУ

Кажу: ако немаш воље немој да се молиш, - лукаво телесно мудровање; немој да престајеш да се молиш, иначе ћеш сасвим да одустанеш од молитве; тело то и хоће. *Царство небеско с напором се осваја* (Мт. 11, 12); без самопринуђивања на добро нећеш се спасити.

+

Људима који се мало моле слабо је срце; и ето, када они желе да се моле, њихово се срце ослабљује а ослабљују се и њихове руке, тело и мисли, и тешко им је да се моле. Треба савладати себе: потрудити се да се молиш свим срцем, зато што је добро и лако молити се свим срцем.

+

Учите да се молите, принуђавајте себе на молитву: у почетку ће да буде тешко, а затим, што више будете себе принуђавали, то ће бити лакше; али у почетку увек треба себе принуђавати.

+

Спознај, човече, беду своје душе и снажно, непрестано се моли Спаситељу људи, да би те Он спасао од ње. Не говори у себи: ја нисам у опасности, ја нисам у невољи, мени није потребно да се често и много молим за избављење из невоље, која ме не сналази и за коју не знам. То и јесте невоља, што ти, с обзиром да си у великој невољи, не знаш своју беду; то је твоја невоља – греси твоји.

+

Духовни и телесни живот се разилазе, не слажу се; због тога се у телу некада осећаш прекрасно а у души, у срцу – не. Почни да се молиш и видећеш да ти је срце задебљало, *обукао се, удебљао се, раширио се и заборави Бога* (Друга¹⁶ 32; 15,18) и тешко ти је да се молиш, иако си здрав и пун снаге; када престанеш да се молиш, опет ће да ти буде лако; али то је греховна лакоћа.

+

Не веруј своме телу, које те угрожава неспособношћу за време молитве: лаже. Када почнеш да се молиш – видећеш да ће тело да

¹⁶ Друга књига поновљених закона у Даничићевом преводу је Пета књига Мојсијева (прим. прев)

постане твој покорни слуга. Молитва ће и њега да оживи. Памти увек да је тело лажљиво.

+

Због чега је потребна дуготрајна молитва? Због тога да би дуготрајношћу усрдне молитве разгорели наша хладна, у дуготрајној сујети прекаљена срца. Јер, чудно је мислити, а тим пре и тражити, да срце окорело у свакодневној сујети, могло убрзо бити испуњено топлином вере и љубави према Богу у време молитве. Не, за то је потребан труд и труд, време и време. *Царство небеско се с напором осваја, и подвижници га задобијају* (Мт. 11, 12). Не долази брзо Царство Божије у срце, када од њега људи тако усрдно беже. Сам Господ исказује Своју вољу, да се ми не бисмо молили кратко, када представља као пример удовицу, која долази судији и оптерећује га молитвама својим (Лк. 18, 2-6). Господ, Отац наш Небески зна и пре наше молбе шта нам треба (Мт. 6, 8), шта нам недостаје, а ми не знамо Њега како би требало, сујети светској смо веома предани, а не Оцу Небеском; ево Он премудрошћу и милосрђем Својим и усмерава наше потребе у предлог да се обраћамо Њему. Обратите се, заблудела чеда Моја, бар сада, Мени, Оцу вашем, свим својим срцем, ако сте пре били далеко од Мене, бар сада разгорите вером и љубављу своја срца према Мени, која су пре била хладна.

II ДЕО

БЛАГОДАРЕЊА, СЛAVОСЛОВИ И МОЛИТВЕНА ОБРАЋАЊА ГОСПОДУ И МАЈЦИ БОЖИЈОЈ

У молитиви се садржи:

*молба – против гордог нашег тела,
које све притисује себи;
благодарење – против безосећајности нашег
тела према безбројним
доброчинствима Божијим;
славословље – против телесног човека, који
тражи славу само за себе.*

БЛАГОДАРНОСТ ЗА МИЛОСТ И ОПРОШТАЈ ГРЕХОВА

Слава Теби, Спаситељу, Сило свемогућа! Слава Теби, Спаситељу, Сило свуда присутна! Слава Теби, Срце најмилосрдније! Слава Теби, Слуху увек отворени на услишавање молитава мене грешнога и на помиловање и спасавање од мојих грехова! Слава Теби, најсветлије Очи, које свагда на мене гледају љубазно и прозиру све моје тајне! Слава Теби, слава Теби, слава Теби сладчајши Исусе, Спасе мој!

МОЛБА ЗА ДАРИВАЊЕ ДУХОВНИХ ДАРОВА

Шта да Ти принесем, Господе, за све дарове Твоје, којима ме непрестано штедро дарујеш? – Једино веру своју, јер дела немам која ме оправдавају јер никакво добро не учиних пред Тобом. Но и вера је моја дар Твој; ипак Твоје од Твојих принесено Теби прими. Јер све је Твоје, и сви ми смо Твоји; Ти си најсавршенији Прволик наш, ми смо *слике Твоје неизрециве славе, иако носимо ране грехова, смилуј се Господару на своје створење, и очисти Својим милосрђем и дај нам жељену отаџбину чинећи нас опет житељима раја.* (из троп. на

непороч. у суботу); Уклони од нас телесне страсти, *да бисмо, победивши све телесне похоте, живели духовним животом, мислећи и творећи све што је Теби угодно*, (девета јутарња молитва коју читају свештеници у време шестопсалмија).

+

Слава Теби Господе, Оче наш, премудри Проверитељу моје љубави према Теби и ближњем моме. Не остављај ме без искушења, ако премудрости и правди Твојој буде угодно и потребно, ни једног дана живота мога; да се засади, да се утврди, да се очисти и узвиси моја љубав према Теби и ближњем моме и да се не јавим на Твом суду жалов пред лицем Твојим.

+

О Ти, Свемогући Владико, Којем се на један миг све повинује, цео видљиви и невидљиви свет, даруј ми да Те прослављам непрестано у простоти вере моје у Твојој бесконачној сили. Даруј ми веру непостидну, наду поуздану и љубав нелицемерну према Теби и ближњем.

+

Господе, Ти си Сам рекао пречистим устима Твојим: *будите ви, дакле, савршени, као што је савршен Отац ваш Небески* (Мт. 5, 48). Хоћу да будем савршен. Буди, заиста, Ти за мене свако савршенство, јер Ти си рекао: *без мене не можете чинити ништа* (Јн. 15, 5).

+

Дај ми, Господе, благодат да одбацим себе – тог ђавола, какав сам постао по наслеђу од Адама. Нови Адаме, Господе Исусе, преобрази ме, новим човеком ме начини, одени ме Собом.

+

Не допусти, Господе, ни на тренутак да чиним вољу непријатеља Твога и мога – ђавола, него да чиним непрестано само Твоју вољу, мога Цара и Бога: Ти си једини истинити Цар мој, Којим цареви царују, дај ми да се повинујем Теби, благоугађам пред Тобом увек искрено и чврсто. *Ходите да се поклонимо Цару нашем Богу, да служимо Њему са страхом и да се радујемо Њему са трепетом*(ср. Пс. 94, 6; 2, 11).

+

Господе! Ти си дошао да нас спасеш вером у Тебе, ево верујем, спаси ме јер си Ти Спаситељ мој! Ти си дошао да обновиш иструлелу од греха природу моју - обнови ме иструлелог страстима и похотама, обнови и душевно и телесно, да будем чист срцем и крепак телом ради славе имена Твога. Ти си дошао да нас избавиш од вражија посла - избави ме од служења врагу свезломе, нечистоме, скверноме и одвратноме, који ратује у удима мојим и приклања ме, и насилно ме вуче ка греху. Ти си дошао да нас просветиш - просветли помрачено страстима срце моје. Ти си дошао да сабереш расејано - сабери моје мисли, које је расејао враг. Ти си дошао да нас укрепиш у немоћи нашој и рекао си: *сила се Моја у немоћи показује*, и апостол Твој говори: *Зато ћу се најрадије хвалити својим немоћима, да се усели у мене сила Христова* (2. Кор. 12, 9); о, ја сам крајње немоћан и не могу без Тебе да чиним ништа добро; не могу без Тебе ни да мислим, ни да осећам добро, ни да желим добро, ни да говорим, ни да радим, ја сам несумњиво немоћан за свако добро без Тебе; дај ми благодат, дај светлост и снагу да мислим и осећам добро и да га лако извршавам, да говорим и чиним оно што је Теби благоугодно. Сав живот свој предајем Теби, Христу Богу, Спаситељу моме, Обновитељу моме; очисти, освети и спаси ме. *Срце чисто саздај у мени, Боже, и Дух прав обнови у мени* (Пс. 50, 12). Помози ми: блиска је и брза без Тебе погибао моја сваког часа.

+

Господе! дај ми увек кротко срце, поглед јасан, прав и кротак. Нека је - слава, Господе, измени учињеној у мени десницом Твојом! Благодарим Теби, јер си одагнао од мене усијано трње мојих страсти и моју тескобу, и моју срамоту и моју немоћ. Даровао си ми мир, тишину, слободу, снагу и одважност. Утврди то што си учинио у мени. Слава сили вере, сили молитве. Све што молим од Тебе у молитви верујући, примам по речи Твојој (Мк. 11, 24). Благодарим Ти, Господе, јер од мртвих ме толико пута подиже (2. Кор. 1, 9), и смртно, греховно царство у мени разруши.

+

Господе! у љубави узајамној научи ме да живим и учврсти Духом Твојим Светим; побуде страсти, које сметају љубави небеској,

јеванђељској, укроти, и срца наша умртви за земаљске сласти. Дај ми, Господе, да у односу на сва земаљска блага увек првенство дам благодати Твојој, миру Твом, правди и светињи Твојој и да у њој увек пребивам, у све дане живота, до последњег даха!

+

Господе! ја сам сасуд Твој: напуни ме даровима Духа Твога Светога, без Тебе ја сам празан, без икаквог блага или још горе пун свакаквих грехова. Господе! ја сам Твоја лађа: испуни ме товаром добрих дела. Господе! ја сам ковчег Твој: испуни га, не обманом среброљубља и сласти, већ љубављу према Теби и Твојој одушевљеној слици - човеку.

+

Господе! Твоје име је Љубав: не одбаци ме заблуделог! Име Ти је Сила: оснажи ме јер малаксавам и падам! Име Ти је Светлост: просветли моју душу помрачену житејским страстима! Име Ти је Мир: умири пометену душу моју! Име Ти је Милост: не престај да ме милујеш!

БЛАГОДАРНОСТ РАДИ ДАРИВАЊА ДУХОВНИХ БЛАГА

Човекољупче, Господе Исусе Христе, Сине Божији, благодарим Ти од свег срца, јер си моју молитву о љубави према ближњем и презрењу земаљског услишио и мирну, разумну и сладосну љубав у срце моје излио. Утврди Боже, ово у мени молитвама Пречисте Владичице наше Богородице и дај да будем чедо Твоје, Господе, и чедо Њено најистинитије.

+

Благодарим Теби, Радости моја, Господе славе, јер си примио мој лик кроз оваплоћење од Пречисте Дјеве и указао поштовање и уздигао, и обожио људски род; благодарим Ти, јер ме од трулежности поново ка нетрулежности узводиш, скверни моје очишћујеш, немоћи и болести исцељујеш, тугу у радост претвараш, тескобе греховне преобраћаш у пространство оправдања Твог, да бих вером и покајањем од срца прогнао таму страсти, и Твоју духовну светлост ми дарујеш,

сметеност отклањаш и мир с више низводиш, малодушност одгониш и храброст са смелошћу дарујеш. Слава милосрђу Твоме!

ПОКАЈНИЧКА МОЛИТВА ПРОТИВ ЂАВОЛСКОГ УНИНИЈА

Када згрешиш по педесети и стоти пут у току дана и тобом овлада крајње ђаволско униније и незнађе у Божије милосрђе, реци из дубине душе са Метафрастом: "Знам, Владико мој, да безакоња моја надвисише главу моју, али је безмерна величина милосрђа Твога и неисказана милост незлобиве доброте Твоје, и нема греха који побеђује човекољубље Твоје. Стога, чудесни Царе, незлобиви Госпoде, учини чудо милости Твоје на мени грешном, покажи силу доброте Твоје, и обелодани јечину самилосног милосрђа Свог, и прими мене грешног који се обраћам. Прими ме, као што си примио блудног сина, разбојника, блудницу; прими ме који сам ти неизмерно згрешио и речју и делом и срамном похотом и неразумном помишљу, и немој ме изобличити праведним судом Твојим, и немој ме казнити праведним гневом Твојим. Помилуј ме, Госпoде, јер сам не само немоћан него сам и Твоје створење. Ти си, Госпoде, утврдио на мени страх Твој, а ја пред Тобом учиних зло. У Тебе се уздам, Боже мој! Ако постоји нада на моје спасење, ако човекољубље Твоје побеђује мноштво безакоња мојих, буди ми Спаситељ, и по милосрђу Свом и по милости Својој отпусти, опрости ми све, што Ти згреших., јер се душа моја испуни многим гресима, и у мени нема наде на спасење. Помилуј ме, Боже, по великој милости Својој, и немој ми узвратити по делима мојим, и немој ме осудити по поступцима мојим, него обрати, заштити, избави душу моју од зала која расту заједно са њом, и од злих потхвата; спаси ме ради милости Своје, нека онде где се умножи грех, још већма изобилује благодат Твоја; и ја ћу те хвалити и прослављати у све дане живота свога. Јер си Ти Бог оних што се кају и Спаситељ оних што греше" (4. молитва за Св. Причешће).

БЛАГОДАРНОСТ ЗА ИЗБАВЉЕЊЕ ОД СТРАСТИ И СМУТЊИ ВРАЖИЈИХ

Господе! Благодарим Ти од свег срца, јер си ме безброј пута спасао од бешчашћа, насиља, беснила страсти и угасио распаљене према мени стреле нечастивог и миром ограђивао душу моју и росом благодати Твоје освежавао је. Слава Теби, Многомилостиви и Свеслини, јер до сада благодаћу Твојом остајем цео и неповређен без обзира на безбројна лукавства нада мном невидљивих и најзлобнијих непријатеља, који желе да ме прогутају. Знам, Господе, као што ме и од свих њихових смутњи и клевета избављаш и спасаваш, каквим знаш судбама, за Царство Твоје Небеско, и не само мене, него и све који благочестиво живе и који су оклеветани од духова злобе: јер је Твоје да милујеш и спасаваш оне који желе и штавише, оне који не желе спасење. *Хтео ја*, речено је, *или не хтео, спаси ме* (молитва вечерња Св. Јована Дамаскина).

+

Владико мој, Господе Исусе Христе! Мој брзи, најхитрији, недокучиви Заступниче! Благодарим Ти од свег срца мога, што си ме Ти милостиво чуо, када сам Те у помрачењу, тескоби и пламену вражијем позвао, - муњевито, моћно, благо избавио си ме од непријатеља мојих и даровао моме срцу ширину, лакоћу, светлост! О, Владико, како сам се злопатио од смутњи вражијих, како си ми благовремено пружио помоћ и како је јасна била Твоја свемоћна помоћ! Славим доброту Твоју, радопослушни Владико, надо очајних; славим Те јер ниси посрамио моје лице на крају, но си ме милостиво избавио од таме и бешчашћа адског. Па како после тога могу икада да очајавам у Твојој пажљивости и помиловању мене окајаног? Увек, увек ћу призивати сладчајше име Твоје, Спаситељу мој; Ти си неизрецива Благост као што си свагда, тако и у будуће спаси ме према неизмерном милосрђу Твоме, јер име је Твоје – Човекољубац и Спас!

МОЛИТВА ЗА УСАВРШАВАЊЕ ДЕЛА МИЛОСТИЊЕ

Господе! научи ме да дајем милостињу са задовољством, са нежношћу, са радошћу и да верујем да дајући је, ја не губим, него добијам неупоредиво више од онога што дајем. Одврати моје очи од људи са суровим срцем, који не саосећају са ништима, равнодушно се

сусрећу са сиромаштвом, осуђују, укоравају, жигошу са погрдним именима и ослабљују моје срце, да не чиним добро и да ме не огорче против сиромаштва. О, Господе мој! како се много таквих људи среће. Господе, усаврши дело милостиње! Господе, да свака моја милостиња буде на корист, а не на штету! Господе, прими Сам милостињу у лицу сиромашних људи Твојих!

МОЛИТВА ПРЕД ПРИЧЕШЋЕ СВЕТИМ ТАЈНАМА

Причешћујући се Светим Тајнама, о свештениче, говори у срцу: идеш ка мени, Даваоче живота, да ме избавиш из чељусту адске змије, очистиш од нечистоте страсти, умириш моје узнемирено срце, оживотвориш моју умртвљену душу, развеселиш жалосни и малодушни дух мој; идеш да ме нахраниш, изнуреног греховном глађу, да ме оденеш обнаженог од сваке врлине, укрепиш немоћног, почаствујеш мене бешчаснога, да узвеличаш мене униженог, облагородиш мене презреног, просветлиш мене мрачног. Свако добротворство дарујеш мени: благодарим Теби, Премилосрдни!

БЛАГОДАРСТВЕНА МОЛИТВА ИСЦЕЉЕНОГА ОД БОЛЕСТИ

Када добијеш исцељење од било које болести, заблагодари Господу следећим кратким славословљем: слава Теби, Господе Исусе Христе, Јединородни Сине Беспочетнога Оца, који једини *исцељујеш сваки недуг и сваку болест у људима* (ср. Мт. 4,23), јер си ме помиловао грешнога и избавио си ме од болести моје, не допустивши јој да се развије и да ме умртви ради грехова мојих. Даруј ми од сада, Владико, снагу да чврсто творим вољу Твоју за спасење моје грешне душе и у славу Твоју са Беспочетним Твојим Оцем и Једносушним Твојим Духом, сада и увек и у векове векова. Амин.

МОЛИТВА ПРЕСВЕТОЈ ТРОЈИЦИ

Слава Теби, Свесвети, Животворни Душе, који од Оца исходиш и у Сину свагда обитаваши (стихира на дан Свете Тројице), неразделиви

од Оца и Сина! Слава Теби, Сине Божији, *који Духом Божијим изгониш демоне* (ср. Мт. 12,28; Лк. 11,20) и Њиме спасење наше устројаваш, и нас освештаваш, умудрујеш, укрепљујеш! Слава Теби, Оче, који си увек благонаклон према нама кроз Сина у Духу Светом! Нераздељива Тројице, Јединице - помилуј нас!

+

У томе и јесте величина Твога Божанства, Госпoде Спасе, што је живот сваког бића у Теби, као у личном Животу, *да сви поштују Тебе, као што поштују Оца* (Јн. 5, 23), у томе и јесте величина Твоја, Душе Свети, Животворни, што Ти све освећујеш, укрепљујеш и живиш заједно са Оцем и Сином, да сви поштују Тебе, као што поштују Оца и Сина; у томе и јесте величина Твоја, Душе Свети, што и Син Божији Јединородни, као Једносуштан Теби, Тобом је творио силе и чудеса, и Тобом освећује, укрепљује и води нас према Оцу Своме: *Њиме имамо приступ ка Оцу у једном Духу* (Еф. 2, 18).

МОЛИТВА СВЕТОМ ДУХУ

Слава Духу Божијем, од Оца исходећем ради оживљавања сваког бића и који целу васиону испуњава. Слава Њему, даваоцу живота Анђелима и људима и сваком бићу. Слава Њему, Сили нашој, Светињи нашој. Слава Њему, Савечном Оцу и Сину!

+

Душе Свети, сви ми хришћани смо - Твој дах, Твоје рођење после Крштења, па и по првом животворном даху у лице првог човека, сви ми, сва племена земаљска, смо - Твој дах, Твоје рођење! Помилуј према томе и обнови све нас, Душе Свети! дахом Својим прогнај смрад грехова и страсти наших, искорени смрад свих грешних склоности!

+

Душе Свети, живи, лични, владарски, жива свезо Оца и Сина - помилуј ме!

+

Душе Свети, Животворни и Који обједињујеш сва створења, нарочито разумна, сило свега створенога - помилуј ме!

ОБРАЋАЊА ВЛАДИЧИЦИ БОГОРОДИЦИ

Владичице Богородице! Ти, Чија љубав према хришћанима превазилази љубав сваке овоземне мајке, сваке жене, чуј нас у молитвама нашим и спаси нас! Да Те се сећамо непрестано! Да Ти се молимо увек усрдно! Да прибегавамо увек покрову Твојем светом без лености и без сумње.

+

Спаси нас, род Твој, Владичице! Спаси нас, и по крви сродне Твоје! Спаси нас, Мати Живота и Мати свих нас, иако нисмо достојни да Те зовемо Мајком својом! Очисти, освети, утврди и спаси нас молитвама Твојим!

+

Владичици Богородици, светим Анђелима и свим Светима моли се као Самоме Духу Светом, или још више као Светој Тројици, Која их освећује и у њима обитава. *Да и они у нама једно буду* (Јн. 17, 21). Јер си свет Боже наш и у Светима обитаваш (возглас). Амин.

+

Госпoде! не лиши ме Твојих небеских блага, јер Ти си Господ и можеш све да учиниш ако хоћеш; Госпoде, избави ме вечних мука, јер Ти си Господ, и то можеш такође лако да учиниш, ако хоћеш, Госпoде, ако умом или помишљу, речју или делом сагреших - опрости ми, видећи немоћ душе моје! Јер, Ти си Господ и све можеш да учиниш за мене, који се кајем и молим за Твоја добра. А Ти, Владичице свих Анђела и људи, свеблага и свемоћна, као страшна заповедница, прогонитељка и пламен свих непријатељских сила, као она која може лако да разруши, брзином муње, све разноврсне сплетке злих духова, избави нас од сваког греха и укрепи нас силом Твојом на сваку врлину; учини нас подобнима Сину Твојему и Богу нашем и Теби, Пресветој Дјеви, Матери Господа нашег, јер ми се називамо именом Христа, Сина Твога, као удови Његови. Да не буде наш назив хришћанин празан звук, без силе, но да сви ми будемо подражаваоци Христа, *Начелника наше вјере* (Јев. 12, 2), и Тебе *человођо духовне обнове* (Акатист Пресветој Богородици, икос 10). Да будемо сви ми *као живо камење, које се зида дом духовни,*

свештенство свето, да бисмо приносили жртве благопријатне Богу (ср. 1. Пт. 2, 5). О, Владичице, Владичице! да Те узалуд не зовемо Владичицом: покажи и показуј увек над нама Твоје свето, живо делотворно владичанство. Покажи, да све можеш за добро, као Мати преблага преблагог Цара; растерај мрак са наших срдаца, угаси стреле злих духова, који су се лукаво на нас покренули. Мир Сина Твог и Твој мир нека царују у нашим срцима, да сви увек радосно кличемо: ко је после Господа као Владичица наша, преблага, свемоћна и најбржа Заступница наша? Тога ради си узвеличана, Владичице, ради тога Ти је дато неизрециво обиље Божанске благодати, ради тога су Ти неисказана одважност и сила код Божијег престола и дар свемогуће молитве дати, ради тога си Ти неизрецивом светошћу и чистотом благоукрашена, ради тога Ти је моћ најнеобичнија од Господа дата, да би нас чувала, штитила, заступала, очистила и спасла, наслеђе Твоје, Твога Сина и Бога. Спасевај нас, о Пречиста, преблага, премудра и свемоћна! Јер си Ти Мати Спаситеља нашег, Који је од свих имена највише волео да се зове Спаситељем, као што је и само име Његово Исус или Спаситељ. Нама, који странствујемо у овом животу, својствено је да падамо, јер смо обложени многострасним телом, окружени поднебесним духовима злобе, који нас прелашћују ка греху, живимо у свету прељуботворном и грешном, саблажњујућем на грех; а Ти си изнад сваког греха, Ти си пресветло Сунце, Ти си Пречиста, преблага и свемоћна, Теби је својствено да очистиш нас упрљане гресима, као што мати купа децу своју, ако Те смирено позовемо у помоћ; Теби је својствено да подижеш нас, који непрестано падамо, да нас заступаш, чуваш и спасаваш, ојађене од духова злобе и учиш да идемо спасоносним путем, ма какав он био.

+

Дај ми, Владичице, чистоту срца, простоту срца, синовско поверење, преданост и љубав према Теби свагда, сада и у векове векова. Амин.

АКАТИСТ СВЕТОМ ЈОВАНУ КРОНШТАТСКОМ

САДРЖАЈ

О МОЛИТВИ.....	3
ЗНАЧЕЊЕ И СУШТИНА МОЛИТВЕ.....	3
МОЛИТВА СЕ ТЕМЕЉИ НА ВЕРИ	6
ГОСПОД ИСПУЊАВА НАШЕ МОЉБЕ САМО АКО МИ ИМАМО НЕСУМЊИВУ ВЕРУ	8
МОЛИТВА ПРЕД ИКОНОМ	12
ТРЕБА СЕ МОЛИТИ, НЕ САМО УСТИМА, НЕГО И СРЦЕМ	14
ГОСПОД ДАЈЕ ПО СРЦУ	14
МОЛИТВА НАМ ДОНОСИ МИР СРЦА.....	17
У МОЛИТВИ ЈЕ НЕОПХОДНА ПРОСТОТА СРЦА.....	17
У МОЛИТВИ ЈЕ НЕОПХОДНО СМИРЕЊЕ.....	18
РАДИ УСПЕХА МОЛИТВЕ, ОНАЈ КОЈИ СЕ МОЛИ, ТРЕБА ДА СЕ УПОДОБИ ОНОМ, КОМЕ СЕ МОЛИ	20
КАКО СЕ МОЛИТИ ВЛАДИЧИЦИ БОГОРОДИЦИ, АЊЂЕЛИМА И СВЕТИМА.....	22
МОЛИТВА ЗА ОДГНАЊЕ ЛУКАВИХ И ХУЛНИХ ПОМИСЛИ	23
МАТИ БОЖИЈА ЧУЈЕ НАШЕ МОЛИТВЕ И МОЛИ СЕ ЗА НАС	23
МОЛИТВА МАЈЦИ БОЖИЈОЈ СПАСАВА ОД ЂАВОЉИХ РАЂАВАЊА	24
МАЈЦИ БОЖИЈОЈ ТРЕБА СЕ МОЛИТИ СА ПУНИМ УВЕРЕЊЕМ И НАДОМ ДА ЋЕШ ДОБИТИ МОЉЕНО.....	26
МОЛЕЊИ СЕ СВЕТИМА, ТРЕБА ИМАТИ НЕСУМЊИВУ ВЕРУ У ЊИХОВУ БЛИЗИНУ	26
ПРЕ МОЛИТВЕ ТРЕБА ИЗМОЛИТИ ЗА СЕБЕ БЛАГОДАТ ИСКРЕНЕ МОЛИТВЕ	28

ЦРКВЕНА МОЛИТВА	28
СТРАСТИ И СУЈЕТНО МАШТАЊЕ ОМЕТАЈУ НАШУ МОЛИТВУ	30
ДА ЛИ ЈЕ МОГУЋЕ МОЛИТИ СЕ УБРЗАНО?	31
МОЛИТВЕНО ПРАВИЛО ТРЕБА ОБАВЉАТИ БЕЗ ЖУРБЕ	33
КАДА СЕ ПРИВИКАВАШ НА ПОЗНАТЕ МОЛИТВЕ	34
МОЖЕМО ЛИ СЕ МОЛИТИ СВОЈИМ РЕЧИМА?	34
БОЉЕ ЈЕ ДА СЕ МОЛИШ КРАТКО, АЛИ СА ВАТРЕНОМ ДУШОМ.....	35
ТРЕБА И У ВРЛИНИ ИМАТИ РАЗУМ	36
ЈУТАРЊА МОЛИТВА.....	36
ВЕЧЕРЊЕ ПРАВИЛО	37
МОЛИТВЕ ЗА ОПРАШТАЊЕ И ОТПУШТАЊЕ ГРЕХА	39
У МОЛИТВИ ТРЕБА ИСКРЕНО ЖЕЛЕТИ ОНО ЗА ШТА СЕ МОЛИШ.....	40
МОЛИТВА ГОСПОДЊА	40
НА КРАЈУ ЈУТАРЊИХ И ВЕЧЕРЊИХ МОЛИТАВА СЛЕДИ ПРИЗИВАЊЕ СВЕТИХ.....	42
НЕОПХОДНОСТ ПОМИЊАЊА ЖИВИХ И УПОКОЈЕНИХ	42
У МОЛИТВИ ЗА ЖИВЕ И УМРЛЕ НЕОПХОДНО ЈЕ ДА СЕ ОНИ УСРДНО ПОМИЊУ	43
НАША МОЛИТВА У ИМЕ СВИХ, ПОЋУЈЕ НАС НА НЕПРЕСТАМУ УЗАЈАМНУ ЉУБАВ	44
НЕОПХОДНО ЈЕ МОЛИТИ СЕ ЗА СВЕ	44
МОЛИТВЕ КОЈЕ ВРШИМО ПО НЕЧИЈОЈ МОЉБИ ЗА НЕКОГА	45
КАКО СЕ МОЛИТИ ЗА ИСПРАВЉАЊЕ БЛИЖЊИХ	46
КАКО ДА СЕ МОЛИМО ЗА: 1) ГОРДОГ И НЕПОКОРНОГ, 2) ЗЛОБНОГ, 3) СРЕБРОЉУБИВОГ И СЕБИЧНОГ, 4) ЗАВИДЉИВОГ, 5) ПИЈАНИЦУ, 6) СТОМАКОУГОДНИКА	47
МОЛИТВА ЗА ПОКОЈНИКЕ – ВЕЛИКО ДОБРОЧИНСТВО ЗА ЊИХ	48
ЂАВО И НАША ПЛОТ ТРУДЕ СЕ ДА СПРЕЧЕ МОЛИТВУ	49
О МОЛИТВИ ИСУСОВОЈ	51

ЉУДИ СУ ЗАПАЛИ У НЕВЕРЈЕ И СТРАСИ ЗАТО ШТО СЕ НЕ МОЛЕ	52
ЗБОГ ЧЕГА СЕ УМАРАМО НА МОЛИТВИ?.....	52
ПОТРЕБНО ЈЕ СЕБЕ ПРИМОРАВАТИ НА МОЛИТВУ	52

**БЛАГОДАРЕЊА, СЛAVОСЛОВИ И МОЛИТВЕНА ОБРАЋАЊА
ГОСПОДУ И МАЈЦИ БОЖИЈОЈ..... 55**

БЛАГОДАРНОСТ ЗА МИЛОСТ И ОПРОШТАЈ ГРЕХОВА .	56
МОЉБА ЗА ДАРИВАЊЕ ДУХОВНИХ ДАРОВА	56
БЛАГОДАРНОСТ РАДИ ДАРИВАЊА ДУХОВНИХ БЛАГА	59
ПОКАЈНИЧКА МОЛИТВА ПРОТИВ ЂАВОЛСКОГ УНИНИЈА	60
БЛАГОДАРНОСТ ЗА ИЗБАВЉЕЊЕ ОД СТРАСТИ И СМУТЊИ ВРАЖИЈИХ	60
МОЛИТВА ЗА УСАВРШАВАЊЕ ДЕЛА МИЛОСТИЊЕ	61
МОЛИТВА ПРЕД ПРИЧЕШЋЕ СВЕТИМ ТАЈНАМА	62
БЛАГОДАРСТВЕНА МОЛИТВА ИСЦЕЉЕНОГА ОД БОЛЕСТИ	62
МОЛИТВА ПРЕСВЕТОЈ ТРОЈИЦИ	62
МОЛИТВА СВЕТОМ ДУХУ	63
ОБРАЋАЊА ВЛАДИЧИЦИ БОГОРОДИЦИ.....	64

АКАТИСТ СВЕТОМ ЈОВАНУ КРОНШТАТСКОМ..... 65